

ወርሃዊውን የየካቲት መጽሐፍት ከሚ
ከታተሉት አንዱ ነኝ ። በተለይ « የነጋ
ገር ለዛ » የሚለውን አምድ አጥብቄ እከ
ታተላለሁ ። እና እኔም ታዲያ በዕድሜዬ
የደረሰኩበትን ፣ ከሌሎች አባት ሊቃው
ንት የሰማሁትንና ያገኘሁትን አውጣጥቼ
ልኬላችኋለሁ ።

አፈሊቅ አከሊሉ ገ/ኪርሰ

ሁለመናዬን

በጉለሌ ሩፋኤል አጥቢያ ወ/ሮ ሁለመ
ናዬ የሚባሉ ሴት ወይዘሮ ነበሩ። የደብሩ
አለቃ መልከቀና ነበሩና ሀሜት ተከትሏ
ቸው ኖሮአል ። ቅድመ አብዮት በቤተ
መንግሥት ሙሉ ግብር ተደርጎ ሳለ ደጅ
አጋፋሪዎች «አለቃ እገሌ ወዴት ሄዱ?»
ብለው ጠየቁ ። እኛሁ አለቃ መርአዊ የአ
ነጋገር ተስጥኦ አላቸውና ቀርበው ፡ «ታመ
ዋል!» ብለው አስረዱ ። «ምንን ብለዋል?»
ቢሏቸው « ሁለመናዬን ብለዋል » አሏ
ቸው ። በዚህ ጊዜ በአደባባዩ የሳቅ ፈገግታ
ታዩ ።

ሳማ አልሂድም

በሌላ ቀን ደግሞ የሳማ ሰንበት ገዳም
ሹመት ላለቃ ዘወልደማርያም ይሰጥ ተብሎ
በቤተ መንግሥቱ ተመክረ ። አለቃ ዘወልደ
ማርያም ግን ሹመቱን አለመፍቀዳቸውን
ሲገልጡ በቅኔ እንዲህ ብለው መለሱ ።
« እንኳን ሹመትና ቢሰዱኝ ምናኔ ፣
ሳመሰግን እንጂ ሳማ አልሂድም እኔ »

ተገረዳደፈ

በአፄ ምኒልክ ጊዜ አባወልዴ ፣ አባም
ትኬ ፣ የሚባሉ ሁለት የታወቁ መነኩሳት
ነበሩ ። አባ ወልዴ ገረድ (የቤት ሠራተኛ)
ቀጥረው ሲኖሩ ነገር አግኝተዋቸው ኖሯ
አል ። ወዲያው በቅኔ እንዲህ አሉ ይባላል ።

« አልሚ ሰልቄ እበላው ያልኩት ፣
ተገረዳደፈ እንግዲህ ተውኩት » ።

አራት ሰው...

በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት
መሠረት ፣ እንደ ሰው « ዜማ አዋቂ ነው ፣
መምህር ነው » የሚባለው አራቱን ፀዋ
ትወ ዜማዎች አጠናቆ ያወቀ እንደሆነ
ነው ። እነዚህም ፡— ድጓ ፣ ጾመ ድጓ ፣ መዋ
ስዕትና ዝማሬ ናቸው ። ታዲያ አንድ ጊዜ
እነዚህን የዜማ ዓይነቶች በሚገባ ያወቁ
መምህር ሞቱና እንዲህ ተብሎ ተገጠመ
ላቸው ።

« አራት ሰው ሞተ — ተቀበረ ዛሬ

ድጓ ጾመ ድጓ — መዋስዕት ዝማሬ »

በነገራችን ላይ አራት ዓይና ጉሹ የተባ
ሉት ቀደምት ዕውቅ ምሁር «አራት ዐይና»
የተባለውን ቅጽል ያገኙት በዚህ መልክ
ነው ።

የቀለም ቀንድ

በዚህ ብቻ አላበቃም ። አስከሬናቸው
በክብር አርፎ በላዩ ላይ አፈር ሲመለስ
በትም . . . « አፈር መልሱ እንጂ
ድንጋይ ለምናችሁ (አይጥበቅ)

የቀለም ቀንድ ነው ትሰብሩታላችሁ ።
ተብሎ ተገጠመላቸው ይባላል ።

ከእነዚህ በተጨማሪ ሌሎች የአምዱ
ተከታታዮች የላኩልን አሉ ።

የመጀመሪያዎቹ 2 « የነጋገር ለዛዎች »
ምናለ መላኩ ከደብረ ዘይት ከላኩልን
ውስጥ የመረጥናቸው ናቸው ። ከ3
እስከ 5 ያሉትን ደግሞ ሁኔታው ዘው
ዴ ከአዲስ አበባ ከፍተኛ 11 ቀበሌ 15
ከላኩልን መካከል ነው ያወጣናቸው ።
7ተኛውን የዕውነቱ ከተባሉ ግለሰብ ከተ
ላኩልን መካከል ነው የቃረምነው ።
8ኛውና 9ኛው ግዛቸው የማን ከብሔራዊ
ሎተሪ የላኩልን ናቸው ።

አውራ ሕልም ነው

ሴትዮይቱ « አይንሽም ጥሩ ፣ መልክ
ሽም ጥሩ ፣ አንገትሽም ጥሩ ፣ ለወርቅ ድሪ
እንደምን ብለሽ ከዚህ ጋር ታድሪ ? » እያ
ለ አንድ ሰው ሲነግረኝ በሕልሜ ሰማሁ
አለችው ። እሱ ደግሞ እንዲህ ሲል ጉዳ
ዩን አከታተለ ። « አንተን አስትቶ ሌላ
ካማራት! በል ተነሣና በአለንጋ በላት»
ሲል አሁን በልሜ ነገረኝ አለና በአለ
ንጋ ወረደባት ። በዚህ ጊዜ « ሁላችንም
የታየን ቅዠት ነው » አለች ። እሱ ግን
« የለም አውራ ሕልም ነው » እያለ ወረ
ደባት ።

የሰው ሥጋ

ቡና ጥሩ ነበር ለሱስ የሚበጅ
ቁርሱ የሰው ሥጋ መሆኑ ከፋ እንጂ

ምነው አታስፈላ?

ጉጃም ውስጥ ፊታውራሪ አያሌው ደስታ
የተባሉ ሹም ሊቀጠብላት አበላን በቤታ
ቸው አካባቢ ያዩአቸዋል ። ጊዜው የምሳ
ሰዓት አካባቢ ነበርና ሊቀጠብላት ወደ
ቤታቸው እያመሩ ነበር ። ፊታውራሪ ሊቀ
ጠብላትን ይጠሩና ከግቢያቸው የአለውን
አትክልት ማስገባትን ይጀምራሉ ። ሊቀ
ጠብላት በጉዳዩ አልተደሰቱም ። አስበ
ውት የነበረው እቤት ገብተው መጋበዝን
እንጅ የግቢ ገብኝት አላማራቸውም ነበርና
« ፊታውራሪ አትክልቱም መልካም ነው»
የጌሸው ፣ የወይራውና የጽጌረዳው ፍል
አምሮአልሆነው ቡናስ አታስፈላ» ብለው
እርፍ ።

የሰለለ

ሊቀጠብላት አበሌ ሹም እያሉ እገረሰላ
ላና ቁጭን የበታች ሹማቸው ያየህ የተ

ወደ ገጽ 45 ዞሯል

ይህንን ስምተው ያወቃል?

እውሮፓውያን የሳምንቱን ቀናት ከየት አገኙ?

ለው የገሉን የመጠሪያ ስም የያዘው ለስብስብ ገጥ ተምላ ቢተሰብ ኑሮ ከተጀመረ በኋላ እንደሆነ ሂደቱን ይጠቁማሉ። እስከዚህ ጊዜ ድረስ ሳምንት-ወር-ዓመት የሚባል ነገር መታወቁ ገልጽ አይደለም። ከስብስብ ኑሮ ወደ ባሪያ ለሳዓሪ ሥርዓት ሽግግር ሲደረግ የቀናትና የወር ስሞች እንደታወቁ ይገመታል። ቀናት-ሳምንትና ወራት የጊዜ መለኪያ መሆናቸው የተለመደውና ስም የተሰጣቸው የምርት ክፍል ሥርዓት እንዳቆጠቆጠና የባሪያ ለሳዓሪ ሥርዓት በተጠናከረበት ወቅት መሆኑን ለመረዳት ይቻላል። ለምሳሌ የገበያንና የበዓላትን ዕለቶች ለመለየት በዚህ ወቅትም ቢሆን ቀናት ስም ለልዩነታቸውም። የሳምንት ጊዜያት ገን ፤ ቀን-ሰዓት ወይም ለምስት እንደነበሩ በእንዳንድ አገሮች የተገኙ የታሪክ ቅርሶች ይጠቁማሉ።

የጥንት ባቢሎኖውያን በየሰዓቱ ቀናት ከሥራ ድርፋ ነበር። ይህ ቀን የገበያ ወይም የለምልክ ጊዜ ይሆናል። እሥራሊውያን ይህንን ተከትለው ሰዓተኛውን ቀን ይከብራሉ። ይህንን ቀን ሰንበት ለሉት። በዚህ ሁኔታ የሳምንት ቀናት ስሞች ሊታወቁ ችለዋል። ለምሳሌ ዌንስደይ ረቡዕ ማለት ለራተኛ ቀን ማለት ነው።

ገብጻውያን ገን የሳምንቱን ቀናት በለምስት ከዋክብት ስም ሰይመው ነበር። ሮማውያን የገብጽን ፊልግ ተከትለው የሳምንቱን ቀናት በሰዓት ከዋክብት ስም ይጠሩ ጀመር። የፀሐይ-የጨረቃ-የማርስ-የሚርኩሪ-የጁፒተር-የቤኒስና የሳተርን ቀናት የላሁኑ የአውሮፓውያን ቀን ለቆጣጠር የተገኘው ከላንገሉ ሳ ከሶናች የእንግሊዝ ቀመ-ዝርያ-ለያተች ነው። የቀናቹ ስሞች የጣሉታቸው ስሞች ናቸው። ለምልክውን የወሰዱት ከሮማውያን ነው። ከዚህም የተነሳ የፀሐይ ቀን ሳንደይ ሳንደይ (ዕሐድ) ሲባል የጨረቃ ማንደይ ማንደይ (ሰኞ) ማርስ (የቲዌ ቀን) ተሰደይ (ማክሰኞ) ሚርኩሪ ለወደን ጣሉት የተሰጠ ስም ስለነበር ዌንስደይ ረቡዕ -ጁፒተር ደገሞ የሞገደኛው ጣሉት የሶር መከበሪያ ቀን ስለነበር ከዚህ ስም ሳርስደይ (ሐሙስ) ተገኘ። እንደዚሁም የኦዲን ጣሉት ሚስት ተከበር የነበረበት ቀን ፍሪግ ተለውጦ ፍሪደይ (ዓርብ) ታዋቂ ሲሆን ሳተርን የተባለው ቀን ሳተርደይ ቀዳሚ እንደተባለ የቀናት ለመጣጥ ታሪክ ለረገገ ጧል።

የውቅያኖስ ጥልቀት እንዴት ይለካል?

እስካሁን ድረስ የውቅያኖሶች ውስጣዊ ምስጢር ወይም ይዘቱ ሙሉ በሙሉ አልተጠናመ። ሌላው ቀርቶ የእያንዳንዱ ውቅያኖስ ዕድሜ ምን ያህል እንደሆነ በጥናት አልታወቀም። በመሆኑም የለው ልጅ ስለውቅያኖሶች የሚያደርገውን ጥናት እንደቀጠለ ነው።

በተደረገው ጥናት መሠረት ጥልቀቱ የሚገኝበት ለካባቢ ያለው የውቅያኖስ ወለል የታናናሽ የባሕር እንስሳት ቀሪ ታት የሚገኝበት የደለል ጭቃ ነው። ከሌሊት ማይልስ ጥልቀት ላይ የሚገኘው የውቅያኖስ ወለል ደገሞ የእንስሳት - የላዝርዕት ቀሪቶችና የቦልካና ለመድ የተደባለቀበት ደለል ጭቃ መሆኑ ታወቀል።

በላሁኑ ጊዜ የውቅያኖስ ጥልቀት የሚለካው የድምፅ ሞገድ (ዊቭ) በሚወስደው ጊዜ ነው። ይህም ወደ ውቅያኖስ ወለል የተላከው ድምፅ ከወለሉ ደርሶ የተመለሰበትን ጊዜ ለሁለት በማካፈልና የተገኘውን ጊዜ ድምፅ በውሃ ውስጥ በሚጓዝበት በማባዛት ነው። ድምፅ በውሃ ውስጥ በላንድ ስኮንድ ላንድ ማይል ይጓዛል በዚህ ለላካክ መሠረት ከውቅያኖሶችና ከባሕሮች በጥልቀት ላንደኛ የሆነው ፓስፊክ ውቅያኖስ ሲሆን ጥልቀቱም 11516 ሺህ፤ ላንደኛ ሚትር ነው። ላንስተኛ ጥልቀት ያለው ደገሞ በልቲክ ባሕር ሲሆን ጥልቀቱም 9219 ሺህ፤ ሚትር ነው። በጥልቀታቸው ቀደም ተከተል ለምሳሌ ያህል ጥቂት ውቅያኖሶች ከዚህ በታች ለቀርበናል።

ስም	ጥልቀት በሚትር	ለማካይ ጥልቀት በሚትር
፩. ፓስፊክ ውቅያኖስ	11516	4028
፪. ላንላንቲክ ውቅያኖስ	9219	3926
፫. ሐንድ ውቅያኖስ	7455	3963
፬. ላርክቲክ ውቅያኖስ	5625	1205
፭. ሚዲቴራኒያን ባሕር	4632	1429

ኤፍ ፣ ቢ ፣ አይ ፣ ምንድነው?

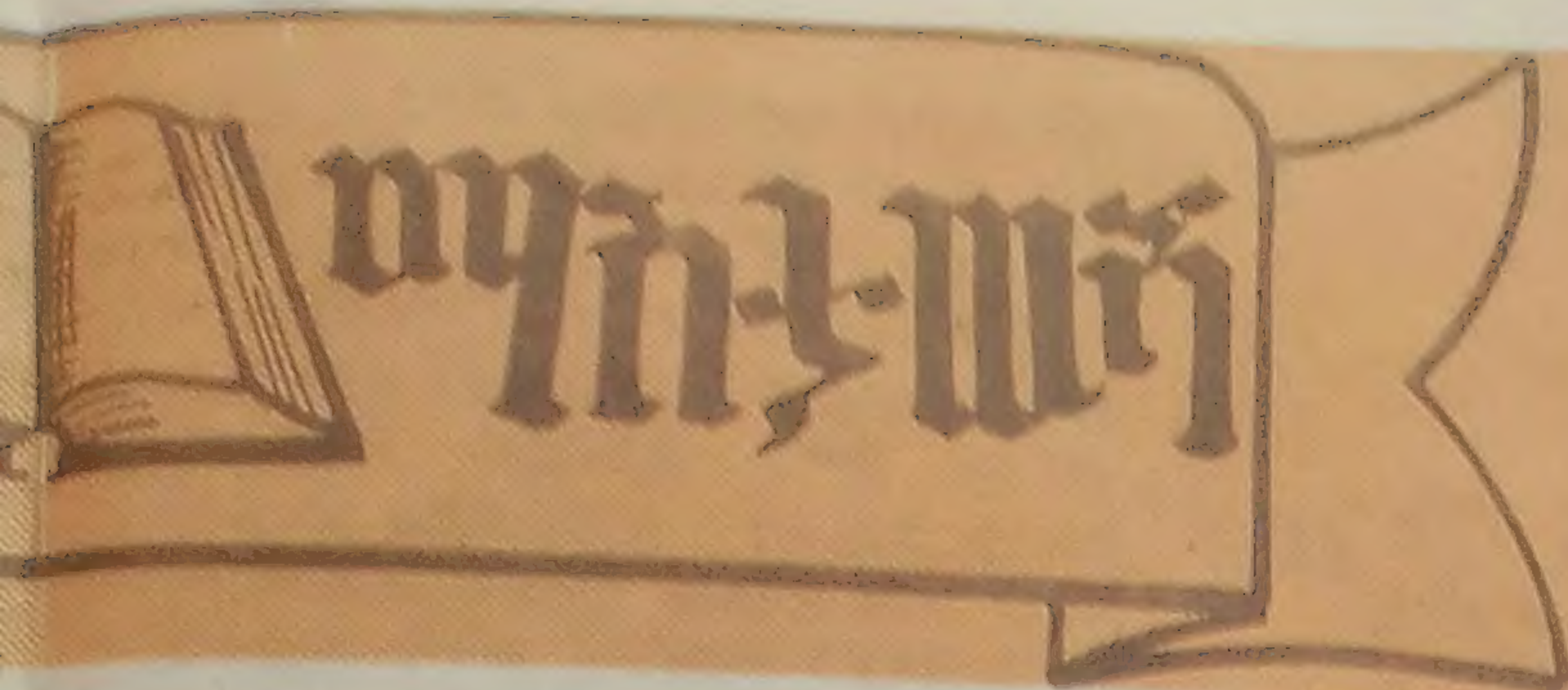
ኤፍ ፣ ቢ ፣ አይ (ፊደራል ቢሮ ለፍ ሊንበስቲኒሽን) የሚረካ የስለላ ድርጅት ሲሆን የተቋቋመው እ.ኤ.አ. በ1875 ዓ.ም ነው። ሲቋቋም የነበረው ዓላማ በሀገሪቱ ውስጥ የሚፈጠረውንና የተነሳሳውን ወንጀል ለመከታተል ፣ ለመለለድና ለመቆጣጠር ነበር።

እ.ኤ.አ. በ1875 በዚህ ድርጅት ክፍል የላቫሪ ክፍል ለንዱ ተመሠረተ ከሀገሩ ብቻ የጃፒጅ ሺህ፤ ሚትር ወንጀላቸው ላቫሪ መዘገብ። በላሁን ጊዜ የጃፒጅ ሚሊዮን ወንጀላቸው ላቫሪ ለጠራቀሟል። ዛሬ በላሚሪካ ውስጥ በየትም ገዛት ወንጀል ቢፈጽም ይህ ቢሮ የላቫሪውን ስልት ከፋይል ውስጥ በለምስት ደቂቃ ያገኘና ወንጀላቸውን ለያዘ ድርጅት በጃፒ ሰዓት ውስጥ ያስታውቃል።

ዛሬ ኤፍ ፣ ቢ ፣ አይ ሥራውን ከሀገሩ ለልፍ ከሲላይሊ ጋር

ወደ ገጽ 31 ይሄድ

የሚሠራ እንደ ሰው ከባንክ ገንዘብ ተበድሮ ደህና ቤት ሠርቶ ገብቶአል። ቤቱን ግን አላስመረቀም። ስለዚህ ዓደኞቹ ጭቅጭቅ ለምን አታስመርቅም? እያሉ ሲጨቀጭቁት ባጅተዋል። እንደ ቀን ለምርቃት እንህ ሳይሆን ቤት ለመሥራት ከሚፈልግ ወዳጁ ጋር ሲወያዩ ቆይተው የቤቱን አሠራር ለማየት ከጠየቁ ወደ አምስት ሰዓት ላይ ወደዚሁ ሰው ቤት ይሄዳሉ። ግቢው ያምራል። ለበቦች ፍንትው ፍንትው ማለት ጀምረዋል። ሣሩ ሌላ ዓይነት ውበት ይዞ ብቅ እያለ ነው። አጥሩ ራሱ የቤቱን ግንብ አላንሶ ታል። የመኪናው ቤት ለአኤርፕላን መግቢያ ቤት ቢሆን ይሻል ነበር የሚያሰኝ ነው።

ወደቤቱ ገባ አሉ። ሳሉን ታየ። ሰፊና ዘመናዊ ነው ተባለ። መታጠቢያ ቤት ታየ። መስተዋቱ ራሱ መላ አካልን ያላ ያል ተባለ። የልጆች መኝታ ቤት ታየ። ሌላ ነው ተባለ። እንዲያ እንዲያ ሲባልና ሲታይ ቆይቶ ዋናውን መኝታ ቤት ከፈት አደረገ። አልተቀረቀረም ነበር። ሚስት ተኝታለች። ብቻዋን አልነበረችም። ስለዚህ ውርደት የተሰማው ባል፡— ያች የተኝችቱ ሚስቱ አብሯት ያለውም እኔ ነኝ አለ ይባላል። ተደረገ ተብሎ የተወራ ነው። ፊልሙን ግን አልቀረጽነውምና አልሆነም የሚል ካለ ማስረጃው በእጅ አይገኝም። ለማንኛውም እንዲህ ዓይነቱን ሁኔታ ያለ ነገር አላነሳሁምና ቀስ ብላችሁ ትደርሱበታላችሁ። እስከዚያው ሌላ ይምጣ።

ይኸን ዜና (ክፉ ዜና) ያዩና በጋዜጣም ያቀረቡ ጋዜጠኞች እዚሁ አጠገባችን ይገኛሉ። አንድ የአራዳ ጎረምሳ የአንዱን አባወራ ሚስት አፍቅሮአል። ፍቅርም አስይዞአል። ባል ወጣ ሲል ተያይዘው መውጣት መጣ። ሰው ሁሉ እስኪታዘብ ድረስ የአዲስ አበባን ሆቴሎች ማዳ

ረስ ተያዘ። የከተማችን ወሬ ፈጣን ነውና የሚሰት እንቅስቃሴ በሙሉ ከባል ጀር ይገባ ጀመር። አንዳንዱ ሰው ለባል — ሚስትህ እንዲህ ነች — ለሚሰትም ባልሽ እንዲህ ያደርጋል — ብሎ በድፍረት ሲናገር መቸም አያፍርም። ሚስትና ባልም ወሬኛውን አያሳፍሩም።

ወደ ጉዳዩ ለመመለስ ባልየው አንድ ቀን ወደ ዳር አገር መሄዴ ነው ብሎ ልብ ሱን በሻንጣ አድርጎ ተሰናብቶ ወጣና ማታ ጊዜ ተደብቆ ቤቱን በሩቅ ይመለከት ገባ። ያራዳው ቀበኛ መኪናውን እየነዳ መጣ። ሚስቱ አምራና ተኳኳላ ወጣች። በኩራት ከመኪናው ውስጥ ገብታ 45 ዲግሪ አቀማመጥ ቁጭ አለች። ሄዱ፤ ባል ተከተለ። ሄዱ፤ ባል ተከተለ። ከአንድ ቡና ቤት ገቡ። የሚከፈለውን የመኝታ ቤት ሂሳብ ከፍለው ለአዳር ገቡ። የዓለም ፍጻሜ ዓይነት ሆነ። ከየት መጣ ከየት መጣ በማይባል ፍጥነትና ጉልበት በሩ ተበረገደ። ባል ሽጉጡን ደግሞ «በል ሱሪ ህን ራስህ ላይ አድርገህ ወደ ፖሊስ ጣቢያ ቅደም» ማለት፤ በከተማችን ውስጥ በመኪና ለመላተም የሚፈልጉ የአእምሮ በሽታዎች ዓይነት ሌባ ገላውን እያስመረቀ ወደ ጣቢያ ገሰገሰ። ልክ አሥራ ሰባት ዓመት ሞላው።

ሚስቶችን በጎረምሳ ተቀማን እያሉ የሆቴል በር ይዘው «የሕግ ያለህ» የሚሉ ወይም ግቢውን በተከራና በቀረርቶ የሚያሸብሩ ሰዎች ዜና በብዛት የሚሰማው ከአሥራ ሁለት ዓመታት በፊት ነበር። ፍርድ ቤቶች በዚህ ዓይነት ተሟጋቾች ይጨናነቁ ነበር።

ከሌላ ሰው ሚስት ጋር መዳራት፤ የሌላ ሴት ባል ማማገጥ (ሁለቱም ያለ ይመስላቸዋል) በግለሰቦች ከስመሥራችነት የሚቀርብ ነው። በአገር አቀፍ ደረጃ ብሔራዊ ወንጀል የሚባል አይደለም። በኅብረ

ተሰቡ አስተሳሰብና እምነት መሠረት ግን ነውር — ተብሎ የሚታይ ነው። በሞራል ደረጃ ሲታይ ጸያፍና አላዛኝ ነው። ይሁንና አባወራ ከቤት ሲወጣ ሹክክ እያሉ አይጥ እንደሚያድን ድመት ሲዘሩ የሚውሉ ጎረምሶች በየሰፈሩ አሉ። ወዳጄ አሸናፊ ዘደቡብ አዲስ አበባ፤ ሴቲቱ ደስ ካላት እንዲያውም ባልዋ ሲፈቅድላት ይችላል ይላሉ እንጂ ይኸ በኅብረተሰባችን የተወገዘና የተጠላ ባህርይ፤ የዘቀጠ ሞራል ምልክት ነው። እንዲህ ዓይነቱ አገማሚያ (ዋይፍ ስዋፒንግ) በአንዳንድ የምዕራብ አውሮፓ አገሮች የተለመደ ሲሆን ይችላል። ይኸ ደግሞ አምፔሪያሊዝም ያስከተለው የሞራል መዋረድና ድቀት አንድ ዓይነተኛ መግለጫ ነው።

ሚስትን እንደ ዕቃና እንደ ንብረት የመቁጠር ዝንባሌ ባይኖረኝም በመሠረቱ ግን ሚስት መቀማትም ሆነ ባል መንጠቅ አንድም ወደ ወንጀል የሚያመራ፤ አልያም በኅብረተሰቡ አመለካከት ረገድ የሞራል ድቀት ነጸብራቅ ስለሆነ ለመነሻ ያህል በመማገጫ ሥፍራዎች (አልቤርጉዎች) ላይ የተጀመረው ዘመቻ መጠናከር ያስፈልጋል። የቀበሌ መታወቂያ መመዝገብ ያስፈልጋል ቢባልም ያንን በትክክል በሥራ ላይ የሚያውሉ ስለሚያንሱ ቁጥጥሩ መጥበቅ አለበት።

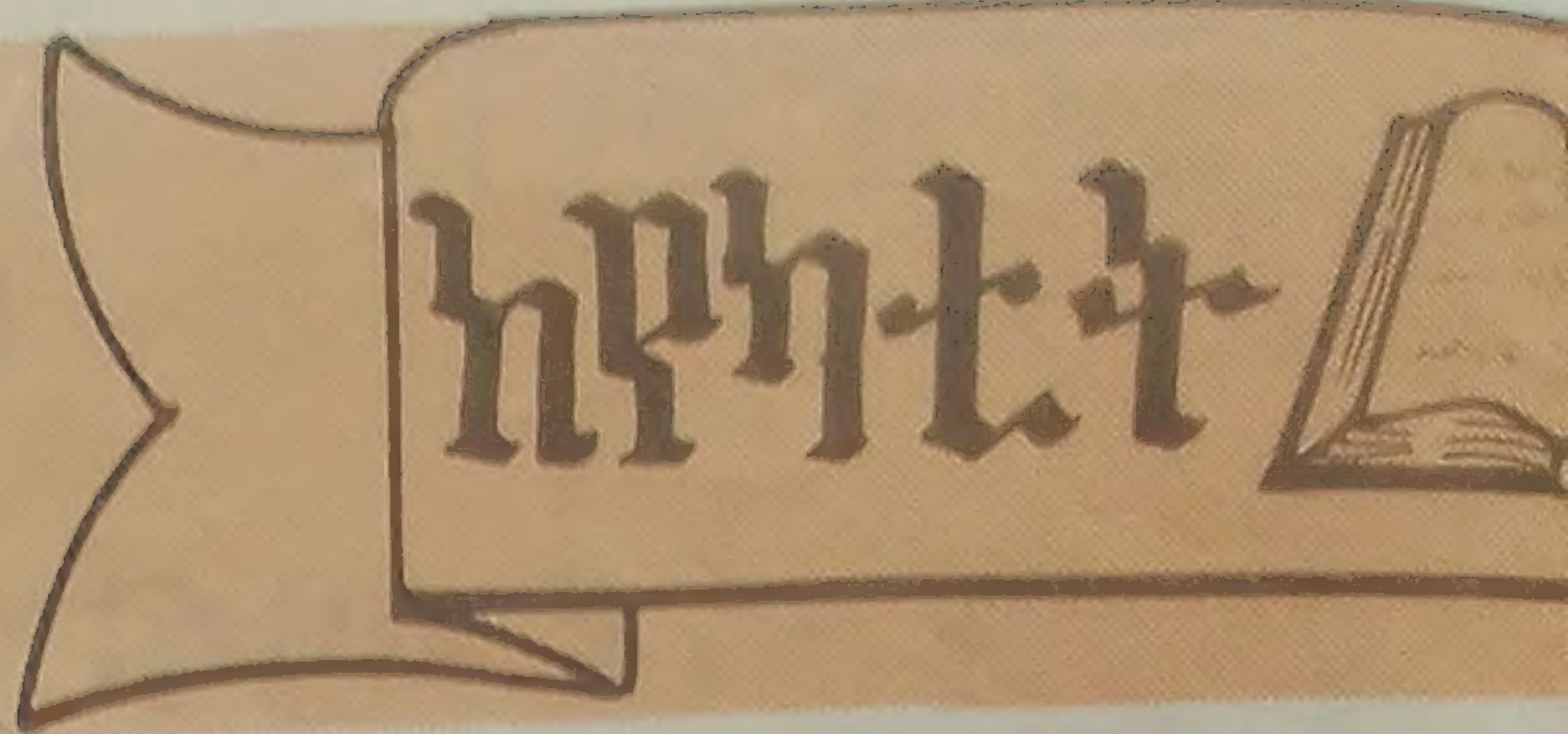
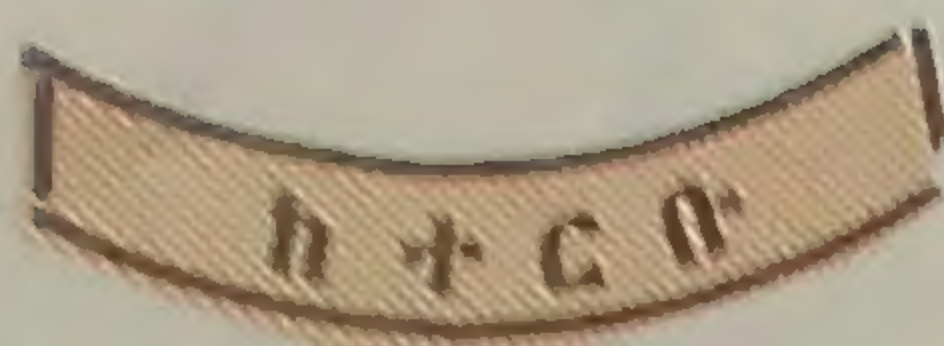
ቤተ መዚቃ

ከብሥራት ታመነ

በአገራችን ለሙዚቃ ሙያ ዝንባሌ ያላቸው ሙያተኞች በተለያዩ የሙዚቃ ድርጅቶች እየተሰበሰቡ ሥርዓት ያለው ሙዚቃን በመጫወት ሕዝባዊ አገልግሎት መስጠት የጀመሩት መቼ ነው? ለዚህ ጥያቄ መልስ የሚሆነውን ከተቋቋሙ ብዙ ዓመታት የሆናቸው የሙዚቃ ድርጅቶች አያውቁትም ለማለት ሳይሆን እንዲያው ለነገሩ በሥርዓት ተጽፎ የተቀመጠ ማስታወሻ ይኖር ይሆን? ለማለት ነው።

በአገራችን ተጨባጭ ሁኔታ በታላቅነታቸው በሥራ አስተዋጽኦቸውና በአገልግሎታቸው ከታወቁት ታላላቅ የሙዚቃ ድርጅቶች ውስጥ በየዘመናቱ የደረሷቸው ወደ ገጽ 32 ዞሯል

ትንሽ ትንሽ ...

የሚያሳዝን ነው። ለሁሉ ነገር ባዕድ፣ ለሁሉ ነገር እንግዳ መሆን፣ ለሁሉም ሙያ ለሁሉም ሥራ ጨርሶ ባይተዋር መሆን፤

ሱሪው መጥፎ በታተሙት በእጁ እየጋረደ (ባይሆን እየደበቀ) የሚቀመጥ፣ ምን ያህል ሰው አጋጥሞአችሁ ያውቃል? የቤቱ መዝጊያ ማጠፊያ ተሰብሮ እንዲት ምስማር መምታት አቅቶት በፍን በድን ጋይ አስደግፎ የሚያድር ስንት ሰው አለ?

የቤቱ ኮረንቲ በትንሽ ነገር ተበላሽቶ፣ የውሀ ቧንቧው በጥቂት ብልሽት ተሰናክሎ፣ የዓለም ወሬ የሚሰማበት ራዲዮው ያለመሠረታዊ ብልሽት ቆሞ የሚቸገር ስንት ሰው አለ?

እንዲህ ያለውን ዝርዝር በርከት አድርጎ ለማቅረብ ይቻላል። ከዚህም ያነሰ ነገር ደግሞ አለ። ለምሳሌ የመኪናው ጉማ ተንፍሶ ተጠባባቂውን ጉማ ለመለወጥ አቅቶት መኪናውን ከአውላላ ሜዳ ላይ አቁሞ በታክሲ ወይም በልመና መኪና የሚነጉድ ሰው ሞልቶአል። ካንዴላ መለወጥ፣ ፑንቲና ማስተካከል የማይችል መሪ አንቆ የሚጓዝ የቅዳሜ ሾፌር በየቦታው አለ።

አንድም ከአስተዳደራችን፣ አንድም ከጳጳር የቴክኖሎጂ እድገታችን የተነሣ በቀላሉ ልንሠራቸው የሚገባንን ሥራዎች ሌሎች እንዲሠሩልን እንተዋቸዋለን። ለምሳሌ በአንድ እጅ ልናንጠለጥል የምንችለውን ሻንጣ በአሽከር አለዚያም በኩሊ ካላሽከምን ደስ የማይለን አለን። የመኪናችን ጉማ ሲተነፍስ «ጉማ የሚለውጥ» ብሎ መማጠን የሚቀልለን ይመስላል። አጉል መቀማጠል ነው። እንዲህ እንዲህ ባሉ እጅግ አነስተኛ ጉዳዮች ላይ በየወሩ የምናወጣውን ወጪ ብናስበው

ከወር ገቢያችን ከሲሦው በላይ ሊሆን ይችላል።

ብዙዎቻችን ሁሉን ነገር ትንሽ ትንሽ ባለማወቃችን ወይም ለማወቅ ጥረት ካለ ማድረጋችን የተነሣ እጅግ አነስተኛ ለሆነው ሥራ ሁሉ ባለሙያ እንፈልጋለን። የዕውቀት ጉጉታችንና ፍላጎታችን ዝቅተኛ ስለሆነ ይመስለናል። ይኸ ደግሞ ዘመናዊ ቴክኖሎጂን ብቻ ሳይሆን የአገራችንንም ልዩ ልዩ ጥበቦችና መጠነኛ ባልትናዎችም ራምር የሚያጠቃልል ነው። ለምሳሌ ስንቶችን የአራዳ ልጆች ነን በግ መበለት የምንችል? ስንቶቻችን ነን ሌላው ቀርቶ እስከስታ መውረድ የምንችል? በብዙዎች አገሮች ለወጣቶች ልዩ ልዩ አጫጭር ሙያዎችን ማስለመጃ ኮርሶች ይሰጣሉ። ምናልባትም አኢወማ ይህን ፕሮጀክት ሊጀምር የሚችል ይመስለናል።

ኮረንቲ የመቀጠል፣ ፎቶግራፍ የማንሣት፣ የቧንቧ ሥራ፣ ወዘተ. የሚችሉ መምህራን በማዘጋጀት ወጣቶች በትርፍ ጊዜያቸው እንዲለማመዱ በደረግ ወጣቶችን ከአጉል ልምድና ተግባር ለመሰወር አንድ ምቹ መንገድ ይመስለናል።

ዓይናማ መኪናዎች

በዓይኔ አየሁ ብዬ አልመስከርም። ዳውሎስ የነገረኝ ነው። አንድ በጡንቻው የሚተማመን ጉልማሳ የደረሰበትን ጉዳይ ነው ያጫወተኝ። ጠዋት ሲነሣ መኪናው (ጉጃ ሚዎች እንደሚሉት) ግምፈኛ ሁኔታ ሆኖ ለት ዓይናችሁ የፊት መስተዋትዋ፣ ሁሉም ወላልቀው ተወስደዋል። ግማሽ የሆነችውን መኪና እንደምንም እያሽከረከረ ሶማሌ ተራ ይሄዳል። ሶማሌ ተራ እንኳን የቮልስዋን፣ ቢያስፈልግ የነፍስ ልዋጭ ይገኛል እየተባለ ይቀለዳል። ለዚህች

መኪናም አስፈላጊዋ ሁሉ ወዲያው ተሟልቶ አዲስ መኪና መስለች። ባለመኪና ከመኪናው ገብቶ ቁልፍ አስነቶ ይሄዳል። ገንዘቡ አልተከፈለም። የሶማሌ ተራ ሰዎች በከበሩት፣ በጮሁት፣ በጫጫሁት ምንም ሊያደርጉ አልቻሉም። ይህ ዓይነቱን ጉዳይ ሕጉ የሚመለከተው እንዴት ነው? የአዲስ ዘመኑ የሕግና ኅብረተሰብ ገጽ አዘጋጅ ታዲሳ ውቤ መልስ ሊሰጠኝ አልቻለም። እችላለሁ ካለም በአዲስ ዘመን ጋዜጣ ላይ አጠብቃለሁ።

የአዲስ አበባን ቮልስዋንን መኪናዎች ከአራት ኪሎ ወይም ከፒያሳ ሁናችሁ ለአንድ ሰዓት ተመልከቱአቸው። ከግማሽ በላይ የሚሆኑት 'አንድ ዓይና' ናቸው። ወደ ፋብ የሚጠጉት ደግሞ ሁለት ዓይንም የላቸው 'ታውረዋል'። ዓይኖች ሲጠፉ፣ ሌላ ሌላውም ዕቃ ሲወልቅ አድራሻው ከመቶ ዘጠና በላይ ሶማሌ ተራ ነው። ይህ አካባቢ በአብዛኛው የተሰረቀ ዕቃ መጋዘን ዓይነት ነው። እርግጥ አሮጌ መኪናቸውን ቅርጫ አውጥተው የሚሸጡ ሰዎችም መናሽሪያ ይኸው አካባቢ ነው።

ስለዚህ አካባቢ ብዙ ጊዜ ተጽፏል። ባይሆን የየሱቁ ባለንብረቶች የሚሸጡትን ዕቃ ከየት እንደገዙ ማስረጃ እንዲይዙ መደረግ ያለበት ይመስለናል። የዚህ ሠፈር አሮጌ ዕቃ ሻጮች ሐቀኛነት ካላቸው ሌቦችንም ያውቃሉና ለማጋለጥና ለሕግ ለመስጠት መተባበር አለባቸው። እስከ ዚያው ቮልስዋንን መኪናዎቻችን እንደሞሹ ዳያን አንድ ዓይና ሁነው ሊቀሩ ነው?

የየመንደሩ ቀበኛ

ከአሥራ አምስት ዓመት በፊት በአዲስ አበባ ከተማ የተፈጠረ አንድ ድርጊት በአእምሮዬ ውስጥ አልፎ አልፎ ሕንድ አዲስ ትውስ ይለኛል። በአንድ መሥሪያ ቤት

የወፍ አዕምሮ

ተሳታፊዎች «አእምሮ ደካማ» ብሎ ለመሳደብ «ዶሮ ራስ» ይላሉ። ግን ሳይንስ ይህን አባባል መሠረተ ቢስለማድረግ ዳር ዳር ማለት ጀምሯል። ባለፈው 'ጁን' ሪደርስ ዳይጀስት— የእንግሊዝኛ መጽሐት «የሳይንስ ዓለም ዜና» አምድ ይህን የሚጠቁም ዘገባ ነበረው።

«እንስሳት፣ አራዊትና ዐዕዋፍ ሰው እንደሚያደርገው ማለብ፣ ማመዛዘንና ማስታወስ ይችላሉ፤ የክላርክ ለውዘስበር (ነት ክራክር) በተባለች ወፍ ላይ የተካሄዱ ሙከራዎች፣ ባለቤቶች በምግብ፣ በመጽዳጃ ቤት ዕቃ፣ በልብስ ተራ ለይተው ሸቀጣ ሸቀጣቸውን እንደሚደረጉና እንደሚሰቅሉት ሁሉ፣ ወፍ ያየችውንና ያደረገች

ውን በመልክ በመልኩ እንደምታከማች ይጠቁማሉ። ለውዘስበር (ልክ አልፎ አልፎ ውሾች በልተው የተረፋቸውን ሥጋ ለሌላ ጊዜ ሲቀብሩ እንደምናየው) የለቀ መችውን ብዙ እኸል ፍራፍሬና ጥራጥራ ትቀብራለች። ከወራት በኋላ እህሉን፣ ፍራፍሬና ጥራጥራውን ከተቀበረበት ለማውጣት ያስችላትም ዘንድ የቀበረችባቸውን ቦታዎች መለያ ትልልቅ ምልክቶች ታደርጋለች። ከዚያም ትንንሽ ምልክቶችን ሳይቀር እያስታወሰች እህል፣ ፍራፍሬና ጥራጥራውን የቀበረችባቸውን ሥፍራዎች አንድ በአንድ ታገኛቸዋለች።

እንደሰዎች ሁሉ ዐዕዋፍ ቀልባቸውን ባንድ ጊዜ በአንድ ነገር ላይ ሲያሳርፉ

(ሲያተኩሩ) የተሻለ ያከናውናሉ። የማሳቹሲትስ የኒቮርሲቲ ባልደረባ የሆኑት አሴ ከሳንደር ፒተርቪትስና አላን ካሚል በፊልም ማሳያ ላይ የሳት እራት በማጥላት (በስክሪን ዕውን አስመስለው በማቅረብ) ጨረባዎችን እንዲቆረቁሯቸው 'ያሠለጥኗቸዋል'። ሁለቱ ምሁራን ለወፍቹ የሁለት ዓይነት እሳት እራቶች ሥዕል ቢያቀርቡ ላቸውም ከተሰጣቸው ጊዜ ሰማንያ ከመቶውን ሳይስቱ ቆርቆረዋቸዋል። ነገር ግን አንድ ዓይነት የሆኑ ሁለት እሳት እራቶችን ምስል ባቀረቡ ላቸው ጊዜ ጨረባዎቹ በማሻሻል ዘጠና አምስት በመቶ ሳይስቱ ቆርቆረዋል።

ከጁ ፒተር ወደ ፒካሶ

የማርስንና የጁፒተርን (ፕላኔቶች) ፎቶግራፎች ለመተንተን የሚያበቁ ቴክኒኮች በመዳበራቸው የሥነጥበብ ሥራዎችን ባለሙያነት የሚመሰክር፣ ወደ ሌሎች የሥነጥበብ ሥራዎች ግኝት የሚመራና የአንድን ከያኒ (አርቲስት) ፈጠራ ዝግመት ለማጥናት የሚረዳ ፍተሻ በሳይንቲስቶች ተጠናቋል።

ፍተሻው የተደረገው በ17ኛው ምዕተ ዓመት ማንነቱ ባልታወቀ አንድ የቤልጂየ (ፍሌሚሽ) አርቲስት በተሣለ የዘይት ቅብ ላይ ነበር። የምናም (የምስል) ጎት መት ጠቢባን ቅቡን ራጂ በማንሣት የተ

ነሣ ውን ፊልም ወደ ኮምፒውተር ቋንቋ መለሱት — ወደ አካዛዊ መረጃ ተረጉሙት። ራጂዎቹ ከውስጥ የተደበቀ ስውር ቅብ አወጡ። በራጂው ፎቶግራፍ ውስጥ ዋነኛው ቅብና ስውሩ ቅብ ተነባብረው የደበዘዘ ድርብ ምናም መስለው ታዩዋል። ምጥውተር ጠቢባኑ ከላይኛው ቅብ የተዛመዱ አካዛዊ መረጃዎችን በመቀነስ የሥረኛውን ቅብ ምስል አወጡ። የሥረኛው ቅብ ከላይኛው ጨርሶ የተለየ ሆነ።

ቴክኖሎጂው የተደበቁ ድንቅ የሥዕል ሥራዎችን ወደማግኘት ሊመራ ይችላል።

አርቲስቶች ብዙ ጊዜ አዳዲስ ሽራና ጨርቅ ለመግዛት ካላቸው ገንዘብ ይልቅ ሐሳባቸውን የመለዋወጥ ጠባይ ስላላቸው ከሁለት የማያንሱ ሥራዎቻቸው በአንድ ገጽ ላይ ተሥለው ይገኛሉ። ለመጥሩ የሰጋኝ አርቲስት ፒካሶ በአንድ ጨርቅ ላይ የሳሏቸው እስከ አራት ቅቦች ሊገኙ ይችሉ ይሆናል። (በኛስ አገር አገኘሁ እንግዳ፣ እምአእላፍ ጎሩይ፣ ... የሠራቸው ቅቦች ራጂ ቢነሡ 'የከርሠቅብ' የሥዕል ማዕድናት ተከፈቱ ማለት አይደል?)

(አሁንም ካለፈው 'ጁን' ሪደርስ ዳይጀስት)

ው ተሠዳል። ጥቅጥቅ ያለው ደን
ታላቁ ወደሚል። ከልሉ ወራ
ገዛበት ይመስላል። በሌላም በኩል
ይህ በተባለው አካባቢ «የራሱን»
አሰራር መውሰድን በተሰኘው በታ
ሰራሰሩ ለገጽ ጉሣ ሌላውን
ባለው ለማባረር በተደረገው ግጭ
መገደሮች በእሳት ወደመው
ባ ተሠዳ የሚታየው ባዶ ባድማ
ነው። ይህ በእንዲህ እንዳለ
መገደብ 18 ኪ.ሜትር በምትገኘው
ጋንታ አካባቢ ከመጋቢት 20/85
በልርሷ እርምጃዎችና በሲዳማ
ፈለቆች መካከል በድንበር ምክ
ተነሳው ግጭት የበርካታ ወገ
ሕይወት አጥፍቷል አቁሰሏል።
ታ ቤቶች ተቃጥለዋል። ንብረ
ተዘርፈዋል።

አካባቢው እንደሚገኘው ችግሩ
ባለበት መጥቶ ሊበርድ ወደማይች
የእርስ በርስ ጦርነት ሲያመራ
ሚችል ከፍተኛ ሥጋት አለ። በ
ቢው የሚገኘው የሕወሓት ጦር
ኮላኮል ሠራዊትነቱ የተፈጠረው
ግር ገና በለጋው ሚዛናዊ በሆነ
ገድ ማብረድ በተገባው ነበር። የ
ግንባር፣ የ... ንቅናቄ፣ የ...
ድርጅት፣ የ... ፓርቲ በሚል
ሪያ የተደራጁትና የ...
ረሰብ ወኪሎች ነን የሚሉት
ለቲካ ድርጅቶች ይሄ ሁሉ ጥ
ሲፈጸም ከቶ ምን እየሠሩ ይሆ
ወይስ ከዚህ አልቂት ትርፍ ይኖ
ው ይሆን? ለነገሩ አንድ አዛውን
በአዋሳ ቆይታዬ እንደገለጹልኝ
ዲህ እንደ አሁኑ መገናኛ ባልሠ
ዘመን ተፈቃቅረው፣ ተግባብተ
ተቻለው የኖሩ ሕዝቦች ዛሬ
በርስ የሚተረማመሱት የሀገርን
ነትና የሕዝብን ሰላም የማይሹ
ች ከበስተጀርባ ሆነው በሚፈጽ
ሰውር ደባ ነው።

ቅርቡ አንድ በውጭ ሀገር የሚገን
ስ የፖለቲካ ድርጅት ሊቀመንበር
ገለሰብ «በወንድማማችነት የሚ
ን ሕዝብ ማጣላት፣ እርስ በርስ
ጨረሰ መገፋፋት የፖለቲካ ጋ
ነትና የአስተሳሰብ ድህነት ነው»
እንደተናገሩት ዝንተ ዓለም ፀን
ረውን አንድነትና አንዲት ሊት
ይሄ ትውልድ ጠብቆ ወር
ውን ለተተኪው ትውልድ ማስ
ያለበት በመሆኑ በዲሞክራሲና
ውቅልህለን ካባ ሊከፋፍሉትና ሊ
ት የሚፈልጉ መሠሪዎችን መ
የና በመካከሉ የሚፈጠሩ አስ
ባቶችን በቆየው ድንቅ ባሕላች

ነና ሰምነታችን ከግራ ከቀኝ የዕድሜ
ባለፀጋ የሆኑና ተናገረው የሚሠሙ
አባት ሽማግሌዎችን እየመረጠ ልዩነቶ
ችን በማስወገድ መቀጠል አለበት።

መሪዎቻችን ከኢ.ዲ.ፐስ ንጉሥ ይማሩ ይሆን?

«የቲፒዝ ሰዎች ሆይ! ኢ.ዲ.ፐስን
ተመልከቱት! ይህ ንጉሥ ያንን ሰመ
ፕር እንቅጥልሽ የፈታ ነው። በተፈጥ
ሮ ከሰዎቻችሁ ታላቅ ሆነ። በቅናት
ም የማይመለከተው ዓይን አልነበረ
ም። በመጨረሻ ግን የመከራ ማዕበ
ል እንደዚህ ሰባብሮ ጣለው።

«ይህንን እያየ ማነው በዕድሉ የ
ሚመክ? . . . ይህንን እያየ ማነው
በሀብቱ የሚመክ? . . . ይህንን እያየ
ማነው በጊዜውና በሥልጣኑ የሚመ
ክ? . . . ይህንን እያየ ማነው በእው
ቀቱና በኃይሉ የሚመክ?»

በመታየት ላይ ካለው የኢ.ዲ.ፐስ
ንጉሥ ትያትር የተወሰደ

ኢትዮጵያን ፈረሰ፤ ሃብቱስ?

የኢትዮጵያ አስመጭና ላኪ ኮርፖ
ሬሽን (ኢትዮጵያን) እስከ 1968 ዓ.ም
ድረስ 59 ሠራተኞች በመያዝ ይንቀ
ሳቀስ ነበር። በ1985 ዓ.ም ግን
የሠራተኛው ቁጥር ወደ 285 አድጉ
ለሀብረተሰቡ የሰጠው አገልግሎት ላይ
ጨመር 52.5 ሚሊዮን ብር ሲያተርፍ
ከዚህ ውስጥ 23.6 ሚሊዮን ብር
ለመንግሥት ፈለሰ አድርጓል።

ኢትዮጵያን በ10 ሚሊዮን ብር የ
ሚገመት ህንፃ በአዲስ አበባ ከተማ
በ5 ሚሊዮን ብር የሚገመት መጋዘ
ንና ሌሎችን የአገልግሎት መስጫ
ድርጅቶች ገንብቷል። ታዲያ ይህን
የመሰለ ዘመናዊ ድርጅት በስሜት
ተነሳስቶ ማፍረሱና በውጭ ግግድ
በኩል ከፍተኛ ልምድ ያለውን
ሠራተኛ ማባረሩ ማንን ጠቅሞ ማንን
ሰመጉዳት ይሆን? ከድርጅቱ ሞት
በኋላስ በአሰብ ወደብ ያለው ሃብትና
በሚሊዮን በሚቆጠር የውጭ ምንዛሪ
ተገዝተው የመጡ ኮምፒውተሮችስ
እጣ ፈንታቸው ምን ሊሆን ነው?...
ወደፊት ይደርሳል ተብሎ ለሚገመ
ተው ቁሳዊ ብክነትና ምዝብራስ ማን
ይሆን የሚጠቀረው? እዚህ ላይ

ከራሞት

ለረሀብና ለሰቆቃ የተዳረገው ሠራ
የመሥራት መብቱን በያጣም በ...
በወዘ በገንባው ሃብትና ንብረት
የማዘዝ ሥልጣን ሊኖረው ይገባ
ይህ ከሀገም ሆነ ከሞራል አ
ሊያስኬደው የሚችል ብቸኛው አ
ጭ ነው። ስለዚህ መንግሥት ከ
ሚከስ ሞት በኋላ በሠራተኛው
የሚደርሰውን የቁም ሞት እጁን
ጥሪ መመልከቱ አስብጓዊነት ይ
ለኛል።

«እውቅና ስጡን»

በመምህራን የተጀመረው ዘመቻ
ጅማ አስተዳደር ሠቃ ጨቆርሳ ወ
ውስጥም በተጠናከረ መልኩ እን
ጠለ ነው። ለምሳሌ በ22/08/85 ዓ
ክግቲ 2 ሰዓት ላይ የመምህራን
ሰባ አለ ተብሎ ስለተነገረን በሥ
ራው ተገኝተን የታዘብነው በመሃ
ሩና በሙያው ላይ የተጋረጠው ች
የቱን ያህል ውስብስብ እንደሆነ ለመ
ዳት ያስችላል። ማንም ባልወከለው
ፍል የተጠራው ስብሰባ ከግቲ
ሰዓት ላይ እንደሆነ ቢነገርም ከሦስት
ሰዓት በኋላ ተጀመረ። የቀረበው አገ
ዳ ትኩረት ያደረገው የድሮ መም
ራን ማህበርን አፋርሶ አዲሶቹን በ
ምረጥ ላይ ነው።

በዚህም መሠረት ስብሰባውን የከ
ቲት የከብር እንግዳ ባለሙት ንግግ
«በዲሞክራሲያዊ አካሄድ አዲስ የ
ምህራን ማህበር ስለተቋቋመ መንግሥ
ትም ለአዲሶቹ እውቅናን ስለሰጠ ነ
ንተም ስጡን» ሊሉ ይማፀናሉ። ከ
ስብሰባው የተሰጠ ምላሽ ግን የለም
ጥያቄውን በዝምታ አለፈው። በ
ጨረሻም «ዝም ካላችሁ እውቅናው
ተቀብላችኋል» በማለት ከ50 የማይ
ልጡ መምህራንን ያቀፈው ስብሰባ
በተነ።

ውሉ አድሮ የተደመጠው ግ
በገሐድ ከታየው እውነት የራቀ ነው
ከ 250 መምህራን መካከል 50 መም
ህራን በዝምታና በጥላቻ ያለፉት ተ
ጣፈ ማህበር በብዙሃኑ መምህራን ከ
ድ እውቅና እንዳገኘ ተደርጎ መመ
ዱ የሚያስተዛዝብ ብቻ ሳይሆን የፍ
ህ ቀን ሲመጣ በሀገ ፊት ሊያስጠይ
እንደሚችልም መታወቅ አለበት።

አስቴር፤ ትዕግሥትና ትዝ
(ከሱ፤

ነግ በእኔ

የሀዘቦች ትግል እያደገና ምልዓት
እያገኘ ሲሄድ በተቃራኒው የቆመው

የምሁሩ ስብርዕ

ልዩነት የሐንሰ :

አስቀድሞ ማመስገን ሕላ መማሰን እንደሆነ እንጂ ፡

የ“የካቲት” መጽሐፍት እንዳየሁት ተወዳጅነቷ እየገባ መጥቷል ። ገበያ ላይ እንደ አንድ ብርቅ ዕቃ እንባቢዋ ለመሸማቱ በቂ ምክንያት ያለ ይመስለኛል ። ብቸኛ የወር መድረክ (መጽሐፍት) በጽኑ በመሆኗ ሳይሆን ፣ ከዝግጅቷ የጥራት ዕድገትም መሆኑ ይሰማኛል ። የእንባቢዎቹም ግምት እንዲሁ እንደሆነ አምናለሁ ።

እንዳሁት ይዞታዋ ፡ “የካቲት” እደጊልን ተመንደጊልን የምትባል ናት ። “ከታሪክ ማገደር” ና ከ “ሥነ ጽሑፍ” ልምዶቹ—ካለፉት አራት ዝግጅቶች አንስቶ የቀረቡት የአቶ አስፋው ዳምጤ “ስለአማርኛ ጥበብ—ቃላት እንዳንድ ነጥቦች” እና የአቶ ስብሐት ገብረ እግዚአብሔር “ታክለ—ታገለ” ያን ቀላፋውን የብዕር ዘንገኛ ሁሉ የሚቀሰቅሱ ናቸው ። መከራዎቹ ሁሉ “እባዬ !” ያሰኛሉ ።

ይህችም ማስታወሻዬ የምስጋና ናት ። ባጭሩ “የካቲት” ሥነ—ጽሑፍ-ልብስ—ጥላዬን ስለገለጠችልኝ ነው—ጉልዳፋ የሰሜት እርሳሴን ልጭረው የተነሳሁ ። ሆኖም ገና ሁለት መንታ ሰሜቶች ይሰሙኛል ። ለሥነ ጽሑፍ ያለኝ ፍቅርና አክብሮትወሰን የሌለው ቢሆንም ፡ “ለየካቲት” የማበረከት በት አቅም እንደሌለኝ ሲሰማኝ አዝናለሁ ። የቋንቋና የሥነ—ጽሑፍ ተማሪነቱን አልታደልኩም ። ማለፊያ ብርዕኛም አደለሁ ። ለባለሙያ ጸሐፊነቱ ቀርቶ ፣ ለእንዲህ ዓይነቱ ማስታወሻም ገና እንግዳና ጀማሪም ነኝ ። በዚህ በኩል ከ“የካቲት” መቀበል እንጂ ፣ መስጠት አለመቻሉ አንድ ጉን ሕመሜ ነው ።

ሌላው ከዝግጅቷ ተሳትፎ ፣ ውጤት—ጭጭ ደግሞ—ሥቃይ መሆኑ ነው ። ምስጋናም ፣ ገንቢ ሂስም ፡ ማበረታቻም—የተሰማኝን ያህል አስተያየት መስጠቱን—የመረጥኩ በት በዚሁ ነው ። ቢያንስ ቢያንስ ከለዘብተኝነቱ ለመዳን ነው ።

ፊት ወዳነሳኝቸው ሁለት ብዕሮች ልመሰሰና የአቶ አስፋው ዳምጤ የጥናት ዘገባዎች በበኩሉ እጅጉን እሚመሰግኑ ናቸው ። በርእሱ ትችታቸውም ገና ታዳጊና በቀል ለሆነው ወጣት የሥነ—ጽሑፍ ጀማሪ ግሩም ትምህርታዊና ታሪካዊ መረጃዎችን በ

ጭብጥ ሲያቀርቡበት ምክረዋል ። ለውይይት የቀረበው ሐሳብ ራሱን የቻለ የውይይት መድረክ ነው ። በተረፈ ለዘመናዊው የአማርኛ ሥነ ጽሑፍ—በር ቆርቋሪነት አብነት ሊሆኑ—የወቅቱ ታሪክ የፈቀደላቸው ሥነ ጽሑፍት ባየግራፊ በመጠኑም ሊጠቀስ ተሞክሯል ። የአቶ አስፋው ዳምጤ መከራ በዚህ በኩል እጅጉን የሚመሰግን ነው ።

የአቶ ስብሐት ገብረ እግዚአብሔርም “የታክለ” ታሪክ ግሩም ድንቅ የሚባል ነው ። ታሪክም በብርዕኛው ከጓዳ እንዲህ ሲወጣ ይበል—ይበል የሚያሰኝ ነው ። በእርግጥ ለ“ተዋጣ” ታሪክነቷ የሌሎች ታሪክ ጸሐፊዎችን ብርዕ ለመጠየቁ ፣ “የካቲት” ባለፈው ርእሰ እንቀጽጥና ጸሐፊውም ራሱ አምናበታል ። እና የታሪክ ዘገባው ስብሐትን የሚያስመስግን ነው ። በስተቀረ በየጓዳው ላለው ታሪክ መዝጋቢና—ባለታሪኩ የተሐድሶ ጥሪና ደወል እንደሆነ ይሰማኛል ። እም ፣ ያንቀላፋ ብርዕ የሚገነታትሉ !

ከፖለቲካውና ኢኮኖሚያዊው ትግል ጉን የባህልና የታሪክ ሪቦሎሲዮን ማካሐድ የግድ ነው ። በዚህ በኩል የባህሉ ሠራዊት ሰፊ ዘመቻና ሥራ ይጠብቀዋል ። ይህም በየመስኩ ያለ ምሁር ጣጣ ይመስለኛል ። ለሕዝባዊው ባህልና ታሪክ ተሐድሶ ምሁራን የምርምርና ጥናት ሥራዎቻቸውን በእንዲህ ዓይነቱ መድረክ ቢያቀርቡት መልካምነቱ አይካድም የዚህች ማስታወሻዬ አንጓ መልእክት እምብርቱ ይኸው ነው ።

“መቸም ለብልህ አይነግሩም . . . .” ነው ። ለሠራተኛው ሕዝብ በቋንቋ ፣ በባህልና በታሪኩ በኩል—የተሐድሶና የትንሣኤ ዘመኑ ነውና—እንደሚሰማኝ (መሆንም ያለበት ነው) ብዙ ምርምርና ጥናት ሚያስፈልጓቸው ሥራዎች አሉ ። የመምህራንና የየሙያው ጠቢባን ድርሻ የትየለሌ ነው—በዚህ በኩል ። ምሁራን ብዕራችሁ የትገባ ነው ።

በኪነ—ጥበብ አኳያ—በቋንቋና ሥነ ጽሑፍ በኩል ስለዘመናዊው ሥነ ጽሑፍ (ጥበብ ቃል ?) ስናነሳ—የነአለቃ ዘነብ ፣ የነአለቃ ወልደ ማርያም ፣ የነአለቃ ዘወልድ ፣ የነአቶ አጽሜ የነአለቃ ኪዳነ ወልድ ከፍሌ ፣ የነአለቃ ታዬ ፣ የነጋድራስ አፈወርቅ ገብረ ኢየሱስ ፣ የነብላቴን ጌታ ኅሩይ ወዘተ . . . ጥንታዊ ሥራዎችና ታሪኮች በየመስኩ መመርመር ይኖርባቸዋል ። ከቅርቦቹም የነየፍታሔ ንጉሤ ፣ የነመልአኩ በጉሰው ወዘተ . . . የሚዘነጉ አይደሉም ።

በሥነ—ሥዕል—የነአለቃ ኅሩይ ፣ የነ

አለቃ ኤልያስ ፣ የነአቶ አገኘሁ እንግዳ ፣ የነአቶ አበበ ወልደ ጊዮርጊስ ፣ ወዘተ . . ጥንታዊ ሥራዎች ብዙ የሚያስገዙ የጥናትና የምርምር መስኮች ናቸው ።

በሥነ—መዝሐቃም ፣ የያሬድ ታሪክም ለምርምር የሚጋብዝ ነው ። አቶ አማኒ ኢብራሂም የያሬድ መዝሐቃ ት/ቤት አስተዳዳሪም በጥቅምቱ ወር የ“የካቲት” እትም ላይ የሰጡት አስተያየት—ቀላል ግምት የሚሰጠው አልመሰለኝም ።

በታሪክ ፣ በባህልና ሥነ—ፍጥረት ምርምር በኩል የደከሙ እንደነ ገብረ ሕይወት ባይከዳኝ ፣ እንደነ ሐኪም ወርቅነህ ፣ እንደነ ፊታውራሪ ተክለሐዋርያት ፣ እንደነ ፕሮፌሰር ታምራት አማኑኤል ፣ እንደነ አቶ የሐንስ አድማሱ ወዘተ . . . የመሳሰሉ ምሁራን ታሪክና ሥራ በተለይ ለዚህ ታዳጊና ወጣት የሥነ—ጽሑፍ ትውልድ ተዘግኖ የማያልቅ የሥነ ጽሑፍ ፣ የባህልና የታሪክ ቅርስ መሆኑ ይሰማኛል ።

የአዲስ አበባው የኒቨርሲቲ የቋንቋ ኢንስቲትዩት መጽሔት “ሊኒክ” በዚህ በኩል በተለይ ፣ ከፍተኛ ድርሻ የሚኖራት ይመስለኛል ። ይልቅዬ—ባለፈው ወር ጋዜጣው መጽሔቱም በየፊናው ምራቅ የሚያስውጥ መከራ ማድረጋቸውን አስታውሳለሁ—ውሎ የሰነበተ ሳይሆን በትናንትናው ወር ነው ። ከሁለቱ የየካቲት ጸሐፊዎቻችን ሌላ በ“አዲስ ዘመን” የካቲት ፳፯/፲፱፻፸፫ እትም ላይ ስለገብረ ሕይወት ባይከዳኝ ባየግራፊ የቀረበው ሐተታ የዚሁ ጥረት ዋጋ ይመስለኛል ። ቅጽ ፩ ቁጥር ፫ የመጋቢት ፲፱፻፸፫ ዓ.ም. የ“መስከረም” መጽሔት እትም—ነጋድራስ ገ/ሕይወት ባይከዳኝ “መንግሥትና የሕዝብ አስተዳደር” ከሚለው መጽሐፋቸው ትችት ጋር ይዞ ቀርቧል ። ጸሐፊው አየለ ዘውገ ናቸው ። የ“ኢትዮጵያን ሕራልድ” የእንግሊዝኛው እትም ጋዜጣችንም እሑድ ማርች ፳፪/፲፱፻፹፩ እትሙ ላይ በአቶ ጋሻው ጠና በሪሁን ብርዕ የሰከነውን የየፍታሔ ንጉሤ ‘ባየግራፊ’ አንበጋበታል ። ማለፊያ የብር) ዘመቻ የተጀመረ ይመስላል ። (ሐራይ !)

ለእኔህኞቹ ለጥረታቸው ምስጋና ይግባውና ፣ አሁንም ፣ አሁንም ቢሆን የምሁሩ (የየሙያው ጠቢብ) ብዕር ከጓዳም ቢሆን ተኝቷል ። ልመናም ባያስፈልገው የምሁሩ ግዴታ ነውና ፣ አንድም ለጀማሪው የብርዕ ዘንገኛ መኮትኮጅ ተስፋ መሆኑን የትኛውም ቅን ባለሙያ የማይስተው ነው ።

እና የምሁሩ ብርዕ የትገባ ? እንግዲህስ ያንቀላፋ ብርዕ ይንቃ !

«ወፎቱ በረሩ አልበረሩ፣ ዋጋው ችን ስል በተቻለኝ መጠን እተባበራለሁ። በልጠው የአሜሪካ ሥራ ፈትግን «የራሱ በዛ እንሰጥ፤ እኔ ግዴላኝም» ጠረታ ልወጣ እሺ 250 ሚሊዮን ዶላርን እንመልሰላ ጉዳይ ነው» ተብሏል። አንድ ዓመት ነው የቀረኝ ። ግን ከዚያ ችሏለን ። እናተ ደግሞ እያንዳንዱን በ7 0 ዳ ል

አንዱ ሲሸሽ-ሌላው ሲጠጋ

ከሸበሉ

በውትያኖስ የተከፋፈሉ፣ በባሕር የተለያዩ አህጉራትና ሀገራት፣ መሬቶች፣ ደሴቶች፣ ደሴት አካሎች ዘመን አልፎ ዘመን በተተካ ቁጥር እየተቀራረቡ ወይም እየተራራቁ የሚሄዱ መሆናቸውን ተመራግሮ ሊቃውንት በሰነዶቻቸው ካስፈሩ ዋል አደር ብለዋል።

የጠቢባት ቃለ ነቢብ በተጨማሪም ይታይ ዘንድ ከአሥር ዓመት በፊት በተተከሉት የራዲዮ ቴሌቪዥን መግለጾች አማካይነት የተመዘገበ አንድ አሐዛዊ መዘርዘር ወጥቷል። የአህጉራቱና የሀገራቱ መሸጋሸግ፣ ማፈገፈግ፣ መጠጋጋትና መለያየት መጠን በስሌት ተውቦ ተቀምጧል።

በመዝጋቢው አውታር መሠረት አውሮፓ በየዓመቱ በ1.5 ሳ-ሜትር ከአሜሪካ እየራቀ ይሒዳል። በሕንድና በደቡብ አሜሪካ መካከል ያለው ርቀትም በዓመት ከ5 እስከ 6 ሳ-ሜትር መጨመሩ ተረጋግጧል። በአኳያው ደግሞ አውስትራሊያ ሀዋይን በዓመት 7 ሳ-ሜትር እየተጠጋች መሒዷም ሳይጠቀስ አልታለፈም።

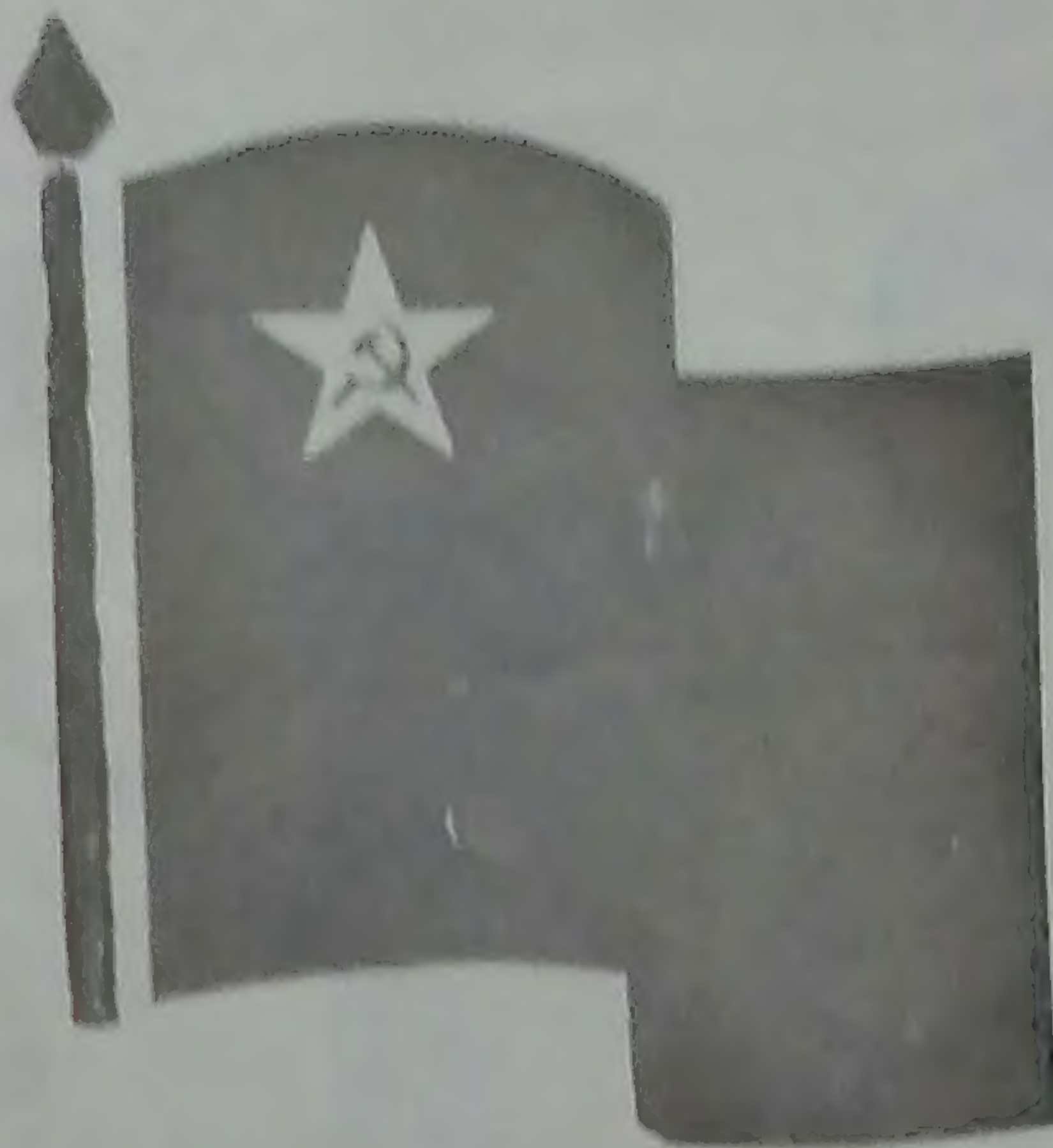
አህጉራቱ የሚቀራረቡበትና እየተራራቁ የሚሄዱበት መጠን ሲታሰብና በአሥራ ሁለት ወራት ተባዝቶ የተቀመረው አሐዝ ሲመረመር እስከዚህም የጉላ ሆኖ የሚታይ አለመሆኑ ግልጽ ነው። ለዘመኑ ሳይንስ ምስክርነት የበቁ ፈታሾች፣ የመልክአ ምድር ንድፍ መርግሪያችና ተጠባቢዎች እንደሚሉት ግን በመመዘኛው አውታር የተመዘገበው ዓመታዊ ለውጥ «ከፍተኛ» እንጂ «ዝቅተኛ» የሚባል አይደለም።

እንደጠቢባት እግኝት በሳንቲ ሜትር የተለካችው መሬት በ100 ዓመታት ውስጥ በዚያው መጠን ተበራክታ ስለምትገኝ ትውልድ አልፎ ትውልድ ሲተካ በአህጉራት መካከል ያለው ርቀትና ቅርበት ከአሁኑ ጊዜ የተለየ ነው የሚሆነው። ያህልግት ከፊህ ዓመታት በኋላ አዲስ የባሕር ክልል፣ የመሬት ድንበር ሊኖር ይችላል ይሆን፤ መልክአ ምድሩን በአዲስ መንደፍ ያስፈልገው ይሆን፤ «ዕድሜ» ካገኘን ያኔ እንወያይበታለን፤ እስከዚያው ድረስ ግን አንዱ ሲሸሽ ሌላው ሲጠጋ እያየን እንኖራለን ወይም እየሰጥን እንገራግለን።

ጥሪው ደርሶኛል

ከግርግ ፈጽሞ

እንደ እናት ዓለም እግዳሴ
የዘር ምንጭ መገኛላ
ጥሪን ደረሰኝክ የልጆችሽ ሠርግ
እንኳን ደረሽ ለወግ ግዕርግ ፤
ያለ ፀጉርሽ ተላጭቶ ግት ለብሰሽ
በጎዘን በመከራ ተጨብጠሽ ተኮራምተሽ
ከስተሽ ደርቶሽ እንደ ከሰል ጠቁረሽ
እንባሽ ሲወርድ ቁልቁል በጠወለት ጉንጮችሽ
ራሰኝ ለግለት እንኳ አቅም እንሶሽ
በድምፅ ቀርቶ ምልክት መስጠት አቅቶሽ
ሕፃንሽ ጡትሽን እንደነከሰ ቀርቶ በደረትሽ
ሥቃይሽን ገበና ለድርገው የእንጀራ ልጆችሽ
ከሞት ወዲያ ላይገድሉሽ
ከሐቅሽ ሌላ ላይሰርቁሽ
ለበረሽ—ምቺው ጨፈሩ እንዳይሰግ ሰቀቃሽ
አስታውሳለሁ የውስጥና የውጭ ደጃ ታመሽ
እንደዚያ ተጉላቱለሽ
ሊበግጥሱሽ ሊቀራመቱሽ
ከአዕመ—ተከልሽ ተለያዩሽ ።

ሞትሽን ጨርሰሽ ላትሞች የሕይወት
ሰንደቅሽ ገና ሳይወርድ
ትዝ ይለኛል ሙሾ ሲደረደር ከልብ ያል
ሆነ የግድ

እግዳሴ ጥሉብሽ የልጅ ባዕድ ።
በዘላቂ ጠላት ወኪሎች
የሰው በላው ቡችሎች

አለቀልሽ ብለውሽ ነበር የቀን ጅቦች
ታሪክ—የለሾች ታሪክ አጥፊዎች
ሰመ—ቢሶች ስም ሰጥዎች ።

ለሁን ግን ሐቁ ይፋ ወጥቷል
ዙሪያ ጠላትሽ ድባት ተመቷል
የተረፈውም ይሽው የሥቃይ ቀኑን ይቆጥራል
ገደል ለገደል ያጣጥራል ።
ዛሬግ በሰግሁት ተደሰጃለሁ
በልጅነቱ ኮርሾለሁ
እንገብንም ቀና አድርጊያለሁ

ያ ቢተሰብ አላራምድ ብሎ
በቤታችን የኖረ ጥቁር መጋረጃ ተሰቅሎ
ወርዶ ወድቋል አሉ በፈደል ብርሃን ተገ
ነጥሎ

በብዕር ጫፍ በአጋም እሾህ ተደንቀሎ
ሰፋራ እርሻ ጀምረኛል አሉ ባያሌው
እየተፈለገ ነው አሉኝ ግዕድንሽ በማሕ
ፀንሽ ያለው ።

ትልልቅ ኢንዱስትሪዎችም መጨስ መጀመ
ሪቸውን ሰግሁ
ለመምጣት ዳጓሁ የመንፈስ ቅናት ቀናሁ
ባላገር ሆኖ አገር የልሽ ሆኖ መጥሩ ስልችቶ
ኛል

ጥቁር አፈርሽ ናፍቆኛል
የልጅነት ሕይወቴ ጠርቶኛል
ትዝታው ወገ አስጨንቆኛል ።
እዚህ ልጄቼ ቡሂ አያውቁም

ወይ መስቀል ደመራ

የገና ጨቀቃ ቅሌ ግብረር ለይቶ ጉፊ
መዝፈን የለም አበባዩ ሆይ ቁጭ በተፈ
እጣን አጠሪ በኖ አባልቶ
ጠላ መጠጣት ተጠፊርቶ ።
የዓመት በዓል ለመግ መቅረጥ ሰንጋ ጥሎ
የለም ቅርጫ መከፈል ዕጣ ዕጣ ተጣጥሎ
ያገፈ ናፍቆት ስሜት ተሸበረ
የወጣት ሕይወት ቅስጫ ተሰበረ ።

አንዛ እናት ዓለም ከብራ
ልጠይቅሽ እስኪ አንድ ወራ ።
ያ እጆሽ ራሴን የሚደባብሰኝ
እሾህ ሲወጋኝ የሚነቅልልኝ
እሳሁ ሲፈጃኝ የሚያጠፋልኝ
ሲርቦኝ የሚያገርሰኝ
ሲበርደኝ የሚያቅፈኝ ላጠፋ የሚቆነ
ጥጠኝ ።

የፍቅርሽም የቁጣሽም መግለጫሽ
ይህና ነው ከንድሽ ያ መዳፍሽ ፤
በጣም ናፍቆኛል እጅሽ ።

አምርብኛል አሉኝ ሰጥንን በሰግሁት ወራ
ድግስ ዝግጅትሽ ሰምሯል አሉ የእናት ሀገራ
ተለቅሟል አሉ ከሰንደ ፍሬው እንከርዳሩ
ተለይቷል አሉ ምርቱ ከግርዳ ።

የቁርጥ ቀን ልጆችሽ በሠርቶ አደር ሥነ
ምግባር

እያስከበሩ ነው አሉ የሀገር ዳር ድንበር
ተሰልፈው በጦር ግንባር ።

እናት ሀገር ወይም ጥት ነው አሉ ዛሬም መፈ
ክረቸው

የመሥዋዕትነት ተልዕኮ የአንድነት ቃል
ከላናቸው ።

ሰለሆነም ወዮ አልልም
ለራሴ እንጂ ላንቺ አላዝንም ።

ወይ ፍርኩ ሳልል ሙሉ ኑር
የሕይወት ቅስጫ ተሰብር

የሠርግ ጥሪሽ ደረሰኝ እንድመጣ በቀጠር
እና የነገን ኑሮሽን ከሠርጉ በኋላ
ከጥሪሽ ባሻገር ስላየሁት በ፲ ዓመት
እድገትሽ መላ ።

ቆርጫለሁ ልመጣ ወስኛለሁ ልቀላቀል
ከወገን መሃል ደስታውን ልካፈል
ባጭር ታጥቁ ላገለገል
ሕይወቴን ከሕይወትሽ ላመላስል ።

የየካቲት

መልዕክት

ጥሪሽን ይመልስ

«ሀገሪ ኢትዮጵያ የብዙኃን ሕዝብሽ፣ አለብኝ ውለታ
በችግር፣ በርቀት፣ በወንዝ፣ በተራራ ከተ ግይታ።
የድልሽ ባንዲራ ያብዮትሽ ዓርማ
ከፍ ይበል ሰንደቁ በልቤ ላይ ይልግ።
ጥሪሽን ይመልስ ዕውቀቱ ጉልበቱ
ፈቃድሽን ይመላ ልፋቱ ትምህርቱ።»

ይህ የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ተመራቂዎች ሲመረቁ ከዘመናት መዝሙር የተቀነጨበ ነው።
እርግጥ ኢትዮጵያዊው ምሁር ሳይማር የግንባታውና ያስተማረው ብዙኃን ውለታ በፀጉሩ ልክ ነው።
መላሽ ለመሆን መብታት ሰው በሕይወቱ ከሚመኛቸው ትልልቅ ነገሮች መካከል አንዱ ነውና የከፍተኛ ትግል
ተግባራትና ምሁራን የሰፊውን ሕዝብ ወረታ ከመመለስ ቸል ያሉበት ጊዜ አልታየም።
ተግባራትና ምሁሩ በቅድመ አብዮት የፈውዳሉን ሥርዓት ጭቆናና ብዝበዛ በመቃወም፣ የመሬት ለአራሹ
ፈክር በጥንገብ በአዲስ አበባ እውራ ጉዳዮች ላይ በሰልፍ በመውጣት፣ «ሴክተር ሪፒው» የተሰኘውን የትግል
ለጥቂቶች ዕቅድ በግክሸፍ ወዘተ. ለአብዮቱ ፍንዳታ፣ ከዚያም ከዘውዱ አገዛዝ መገርሰስ እስከ «ኢትዮጵያ ትግል»
በሕይወት፣ በአካል፣ በጉልበትና የእሥራት መስዋዕት በመክፈል ለአብዮቱ ዓላማዎች የፋና ወጊነት ሚና ተጫውተዋል።
የተደበቀውን የወሎ ረሀብ ይፋ ለማውጣትም የግይዳት አስተዋጽኦ አድርገዋል።
የኢትዮጵያ ተግባራትና ምሁራን በአብዮቱ ፍንዳታም ግጥስ የመሬት ላራሹን መፈክር ተግባራዊ ለማድረግ
በዕድገት በኅብረት የዕውቀትና የሥራ ዘመቻ የአብዮቱን ዓላማ ለገበሬው ከማሳወቅም በላይ በገብረት ሥራ ግንኙነት
እያደራጁ ከባለባቱ ጋር እስከ ትጥቅ ድረጃ ታገለው በመዋደቅ በሕይወት መስዋዕትነት ጭምር ያስተማራቸውን ብሔራዊ
ወረታ ከፍለዋል።

በሰማሊያ የገዢ መደብ የተከፈተበንን የዕብረት ወረራ፣ የአብዮት ቀልባኞችንና የገንጣዮችን ሴራ
ጽጽ። «ይህ! ነው ምኞቱ፣ እኔ በሕይወቴ፣ ከራሴ በፊት ለኢትዮጵያ እናቱ...» ብሎ በየገንባሩ በመዝሙር አብዮታ
ጽጽ። «ይህ! ነው ምኞቱ፣ እኔ በሕይወቴ፣ ከራሴ በፊት ለኢትዮጵያ እናቱ...» ብሎ በየገንባሩ በመዝሙር አብዮታ

ክሸላ

ዳደቱን የዳቦ ፍርጉ ለታችኛው በወረቀት በመጠቀሙ እቅርጫት ውስጥ ይለው ለመብረቱ ሲጠብቅ የተጠባበቀውንም ቁማቱ በጨርቅ ጠረገው ለአካባቢውንም አጸዳው ለ

ይህን ጽሑፍ በምናነብበት ጊዜ ፍርግጥ ዝንጀሮ ይህን ሊያደርግ ይችላልን? ልብ ገዝቶህ እንዲህ እንደ ሰው ሊያገለግል ይበቃልን? » ብለን በብርቱ የሚያጠያይቀን ይሆናል ለምን የነገሩን ግራ አጋቢነት እናስተባብልን? ይሁንና ለማን ያርጻል የቀበረ? ማን ይናገር? የነበረ ለእንዲሳል ለሐገሪቱ ትን ግልጋሎት ከራሳቸው ከወይዘሮ ሱ ስቲቨን ሌላ ተጨማሪ ምስክር አይቸገንም ለ

«ሐገሪን» ካገኘው ወዲህ ስንኩልነቱ አይሰማንም ለይልቁንም እጅና እግራቸው እንደ ልብ ከሚላወሰውና ባለሙሉ አካል በመሆናቸው ከሚከፉ ሰዎች እኩል ልሆን በቅቻለሁ ለማለት እደፍራለሁ ሲሉ የ34 ዓመቷ ወይዘሮ ደስታቸውን ገልጸዋል ለ

የጥበብ ርቅቀት የምርምር ጥልቀት ዕውን ሊሆን በመብቃቱ ሥልጣኔ የገባው ከፍለ ዘመናችን ያፈራቸው ምሁራንና ፈታሾች በምስጋና ይዘከሩና የሰው ጥልቀት ባጠረበት ወይም በጉ ፈቃደኝነት በጉደለበት ጊዜ ስንኩላን በአስታማሚ እጦት እንዳይቸገሩ ከዚህም የተነሳ የምራል ውድቀት የመንፈስ ድቀት እንዳይደርስባቸው ከፍ ያለ ጥረት እየተደረገ ነው ለ

አሜሪካዊቷ የሥነ ልቦና ተጠባቢ ሜሪ ጀን ዊላርድ ዝንጀሮዎች በአስታማሚነት ተገቢውን ሥልጠና ያገኙ ዘንድ ባካሄዱት ጥናትና ባስገኙትም ማለፊያ የምርምር ውጤት በበርካታ የበጉ አድራጎች ተቋሞችና የሆስፒታል አለቆች ተመስግነዋል ለ... ዘወትር አጠገባቸው ሆኖ የሚያገለግል ሰው ለአካለ ስንኩላን ለመመደብ አስቸጋሪ ነው ለመላወስ ለ

መንከላወስ የተሳናቸውን ሕሙማን በቅርብ ለመርዳት የሚችል የቤተ ዘመድ አባል ብቻ ነው ለያለዚያም ቅጥረኛ ማሠማራት ያስፈልጋል ለዚህ ደግሞ ከፍተኛው አይቻልም ስለዚህ ነው ዝንጀሮዎችን አሠልጥኜ በአስተማማኝነት እንዲለደሉ ጥናት ያደረግሁት... ያሉት ዶክተር ሜሪ ጀን ዊላርድ በኒውዮርክ አልበርት አይንቨታይን ኮሌጅ የሥነ ልቦና ምርምር ተባባሪ ፕሮፌሰር ናቸው ለ

ሥልጣናቱ ዝንጀሮዎች ዳቦ ማቀበል ውሳኔ ማጠባቀቅና መጠነኛ ዕዳት ማከናወን ብቻ ሳይሆን ኤጴክትሪክ ማጥፋትና ማብራት የመብረቃ ዲስክ በተራ እየመረጠ ማሟወትና ካሴት መለዋወጥ የሚገባበት ወረቀት ማምጣትና መጸሕፍቱን እባታቸው መልሶ ማስቀመጥን ሁሉ ይቻላል ለ

በአንድ በኩል የወይዘሮዋ ትኩስ ግኝትና አዲስ የእንስሳት ጥልቀት አጠቃቀም ዘዴ ዕድብ ድንቅ ተብሎ ሥልጣኔ ያዘመነው ሰውቀት ያደረጀው ገብረተሰብም በእጅጉ የተደሰተበት መሆኑ ባይካድም አንዳንድ ጥያቄዎች ማስነሣቱ ግን አልቀረም ለ

«ዝንጀሮ ለማዳ እንስሳ ሳይሆን አውራ ነው ለሰውን ያህል ነገር ለአራዊት ሞግዚቶች መተው ይገባል? አካለ ስንኩላንን በዝንጀሮ እንዲረዱ ማድረግ አያስከፋምን? — ሰብዓዊ ክብርስ እውር ደት ላይ አይወድቅምን?» የተሰኙት ጥያቄዎች ዓባይነት ሆነው ማወያየትና ማሟገት ጀምረዋል ለክፍሉ የነቀፉም አልታጡም ለ

ይሁንና ንትርኩና ነቀፋው ተጠባቢዋን ወይዘሮ በጅምራቸው ይበልጥ እንዲገፉበት አደረጋቸው እንጂ አላደናቀፋቸውም ለበዩናይትድ ስቴትስ ለሚገኙትና በፍጹም አካለ ስንኩልነት ለሚሰቃዩት በአስታማሚ እጦትና አጥረት ሳቢያ ለሚጨነቁት ሰባ አምስት ሺህ ሕመምተኞች እንዳንድ የዝንጀሮ አገልጋይ ለማበርከት በቁርጠኝነት የተነሱ መሆናቸውን አስታውቀዋል ለየዕቅዳቸውንም ሰፋት አብሥረዋል ለ

ፍሎሪዳ በተሰኙት የዩናይትድ ስቴትስ ክፍለ ሀገር ግዙፍ የሥልጠና ጣቢያ ተቆርቂሮ በዕውቀት የበለጸጉ ስንኩላንን የሚታደጉ አያሌ ዝንጀሮዎች የተቋም ምሩቅ ሊሆኑ የሚበቁበት ዕቅድ ወጥቷል ለውጥኑም የሚጠናቀቅበት ብልጋት ተበጅቷል ለ

በነገራችን ላይ የሰው መሠረቱ «ዝንጀሮ ነው» የሚል ሳይንሳዊ ትንታኔ አለ። በዓመታት መሸበት በትውልድ ማርጀት ጊዜ እየሠለጠነ ሳህል እየዳበረ አነዋር እየዘመነ ሲሄድ ሰው ሰውነቱን እንኳ እንጂ «ጥንት!—ጥንት!» ዝንጀሮ እንደነበር በምርምርና በጥናት ተደርሶበታል ለ

ታዲያ ምናልባት እነዚህ ዘመናዊ ዝንጀሮዎች በጊዜ ብዛት ሥልጣኔ እየገባቸው ሲሄድ ሰው ሊሆኑ ይችሉ ይሆን? እየከረሙ ማየት ብቻ ነው ለ

ዘንድ ለመሳት ስንዝር የተደለውና ዕድገው 15 ዓመት የሞላ ዝንጀሮ ጽሑፍን ምግብ የተቀመጠበትን የማቀዝቀዣ ሣጥን ይከፍትና ይመለከታል ለትእዛዝ አስከተላለፍለት ይጠብቃል ለበደረሰባቸው አደጋ እጅና እግራቸው መላወስ ተስኖት ለአካለ ስንኩልነት የተዳረጉትና 12 ዓመት የጋራ ቁራኛ የሆኑት ሱ ስቲቨን እዚያው እተቀመጡበት ጋራ ላይ እንዳሉ በጥርሳቸው አንድ የትእዛዝ ማሳለፊያ ቁልፍ ይነክሳሉ ለ

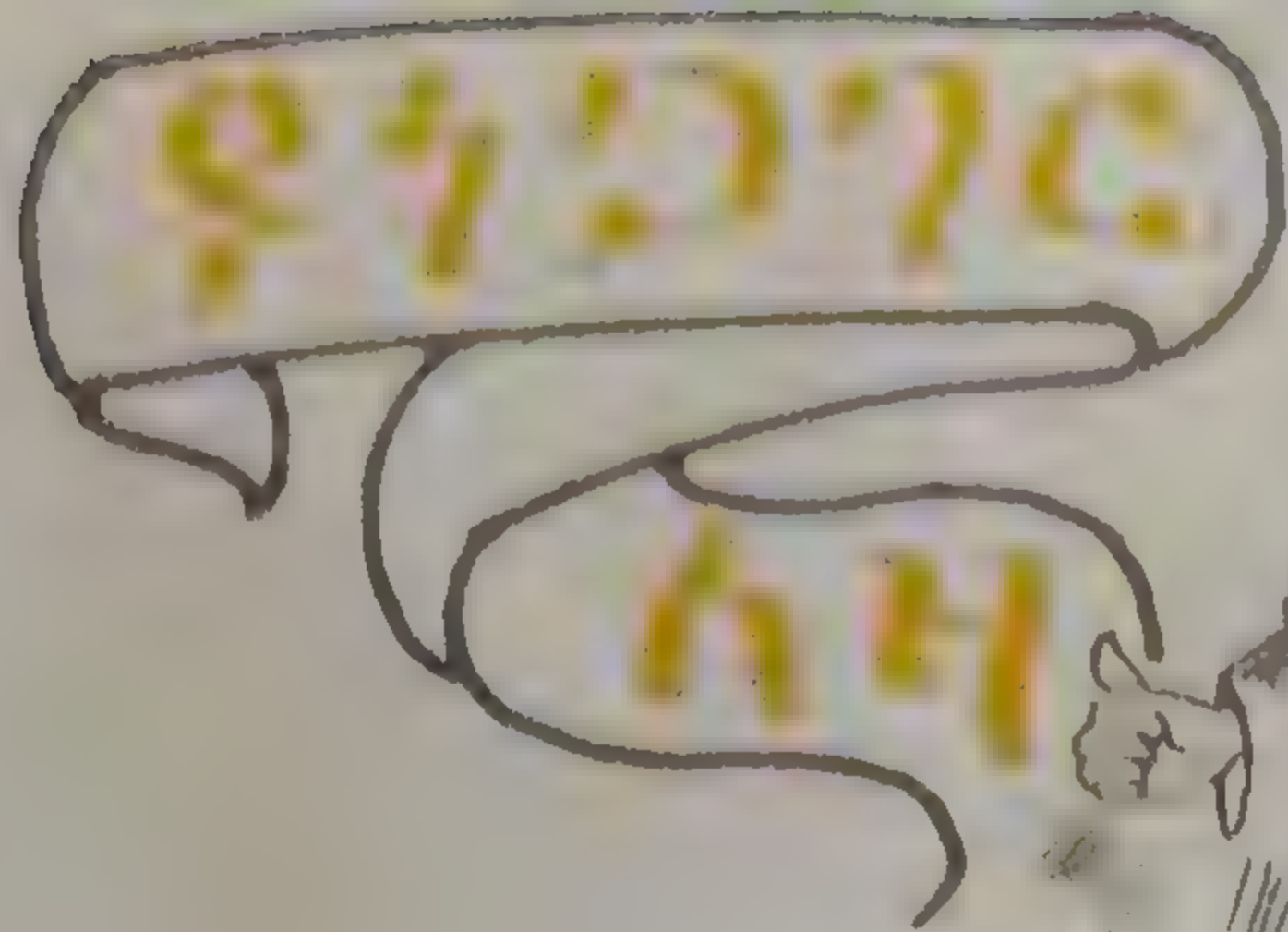
ሱ ስቲቨን በጥርሳቸው የነከሱት ቁልፍ የኮረንቲ ማብሪያ — ማጥፊያ ነው ለማቀዝቀዣው ሣጥን ውስጥ በሚፈልጉት የምግብ ዓይነት ላይ አበራ ለበዚህም ጊዜ ሐንሪ ፋና የወጋውን የምግብ ዓይነት ተመልክቶ በእጁ እንሥቶ ከተጠቀለ ለበት ወረቀት አውጥቶ ለመጣላቸው ለአገራችን በተሰናዳውና ከጋሪው ጋር ተጣምሮ በተሠራው ብረት ላይ አናረው ወይዘሮዋም ተመገቡ ለ

ሱ ስቲቨን ማወራረጃ መጠጥ ፈለጉ ለሁንም አንዱን ማዘዣ ቁልፍ በጥርሳቸው ነከሱትና ሐንሪ ተንደርድሮ ማቀዝቀዣውን ከፈተ ለብርሃን ያረፈበትን ጠርሙስ ተመለከተና አነሣ ለመጣላቸው ለከፈተና መጠጫ ቀስም ከቶ አጠጣቸው ለ

በጠርሙሱ ያለውን የፍሬ ቁማቱ በሙሉ ጠጥተው መጨረስ ስላልፈለጉ የበቃቸው መሆኑን ራሳቸውን በመነቅነቅ ለዝንጀሮው ነገሩት ሐንሪም ትእዛዙን አክብሮ ጠርሙሱን እንደገና ከድኖ ማቀዝቀዣ ውስጥ አስቀመጠ ለከዚያም የጠጡበትን ቀስም ቆሻሻ ማጠራቀሚያ ቅርጫት ውስጥ ወረወረው ለ

በመጨረሻም እመቤቱ ሲበሉ የወ

ወርሃዊውን የየካቲት መጽሐት ከሚ
ከታተሉት አንዱ ነኝ ። በተለይ « ያነጋ
ገር ለዛ » የሚለውን አምድ አጥብቄ እከ
ታተላለሁ ። እና እኔም ታዲያ በዕድሜዬ
የደረሰኩበትን ፣ ከሌሎች አባት ሊቃው
ንት የሰማሁትንና ያነሻሁትን አውጣጥቼ
ልኬላችኋለሁ ።

ለፈሊቅ ለክሊሉ ገ/ኪርሰ

ሁለ መናዩን

በጥላላ ፋፋል አጥቢ ወ/ሮ ሁለመ
ናዩ የሚባሉ ሴት ወይዘሮ ነበሩ። የደብሩ
አለቃ መልከቀና ነበሩና ሀሜት ተከትሏ
ቸው ኖሮአል ። ቅድመ አብዮት በቤተ
መንግሥት ሙሉ ግብር ተደርጎ ሳለ ደጅ
አጋፋሪዎች «አለቃ እገሉ ወዴት ሄዱ?»
ብለው ጠየቁ ። እኛሁ አለቃ መርአዊ የእ
ነጋገር ተስጥኦ አላቸውና ቀርበው ፣ «ታመ
ዋል!» ብለው አስረዱ ። «ምንን ብለዋል?»
በሏቸው «ሁለመናዩን ብለዋል» አሏ
ቸው ። በዚህ ጊዜ በአደባባዩ የሳቅ ፈገግታ
ታዩ ።

ሳማ አልሄድም

በሌላ ቀን ደግሞ የሳማ ሰንበት ገዳም
ቸመት ላለቃ ዘወልደማርያም ይስጥ ተብሎ
በቤተ መንግሥቱ ተመከረ ። አለቃ ዘወልደ
ማርያም ግን ቸመቱን አለመፍቀዳቸውን
ሲገልጡ በቅኔ እንዲህ ብለው መለሱ ።
«እንኳን ቸመትና ቢሰዱኝ ምናኔ ፣
ሳመሰግን እንጂ ሳማ አልሄድም እኔ»

ተገረዳደፈ

በእኔ ምኒልክ ጊዜ አባወልዴ ፣ አባም
ቅኔ ፣ የሚባሉ ሁለት የታወቁ መነኩሳት
ነበሩ ። አባ ወልዴ ገረድ (የቤት ሠራተኛ)
ቀጥረው ሲኖሩ ነገር አግኝቶአቸው ኖሯ
አል ። ወዲያው በቅኔ እንዲህ አሉ ይባላል ።
«አልሚ ሰልቄ እበላው ያልኩት ፣
ተገረዳደፈ እንግዲህ ተውኩት ።»

አራት ሰው...

በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት
መሠረት ፣ አንድ ሰው «ዜማ አዋቂ ነው ፣
መምህር ነው» የሚባለው አራቱን ፀዋ
ትወ ዜማዎች አጠናቆ ያውቁ እንደሆነ
ነው ። እነዚህም ፡— ድጓ ፣ ጾመ ድጓ ፣ መዋ
ሰዕትና ዝማሬ ናቸው ። ታዲያ አንድ ጊዜ
እነዚህን የዜማ ዓይነቶች በሚገባ ያውቁ
መምህር ሞቱና እንዲህ ተብሎ ተገጠመ
ላቸው ።

«አራት ሰው ሞት — ተቀበረ ዛሬ
ድጓ ጾመ ድጓ — መዋሰዕት ዝማሬ»

በነገራችን ላይ አራት ዓይና ጉሹ የተባ
ሉት ቀደምት ዕውቅ ምሁር «አራት ዐይና»
የተባለውን ቅጽል ያገኙት በዚህ መልክ
ነው ።

የቀለም ቀንድ

በዚህ ብቻ አላበቃም ። አስከሬናቸው
በክብር አርፎ በላዩ ላይ አፈር ሲመለስ
በትም . . . «አፈር መልሱ እንጂ
ድንጋይ ለምናችሁ (አይጥበቅ)»

የቀለም ቀንድ ነው ትሰብሩታላችሁ ።
ተብሎ ተገጠመላቸው ይባላል ።

ከእነዚህ በተጨማሪ ሌሎች የአምዱ
ተከታታዮች የላኩልን አሉ ።

የመጀመሪያዎቹ 2 «ያነጋገር ለዛዎች»
ምናለ መላኩ ከደብረ ዘይት ከላኩልን
ውስጥ የመረጥናቸው ናቸው ። ከ3
እስከ 5 ያሉትን ደግሞ ሁኔታው ዘው
ዴ ከአዲስ አበባ ከፍተኛ 11 ቀበሌ 15
ከላኩልን መካከል ነው ያወጣናቸው ።
7ተኛውን የዕውነቱ ከተባሉ ግለሰብ ከተ
ላኩልን መካከል ነው የቃረምነው ።
8ኛውና 9ኛው ግዛቸው የማነ ከብሔራዊ
ሉተሪ የላኩልን ናቸው ።

አውራ ሕልም ነው

ሴትዮይቱ «አይንሽም ጥሩ ፣ መልክ
ሽም ጥሩ ፣ አንገትሽም ጥሩ ፣ ለወርቅ ድራ፣
እንደምን ብለሽ ከዚህ ጋር ታድሪ?» እያ
ለ አንድ ሰው ሲነግረኝ በሕልሜ ሰማሁ
አለችው ። እሱ ደግሞ እንዲህ ሲል ጉዳ
የን አከታተለ ። «አንተን አስትቶ ሌላ
ካማራት! በል ተነሣና በአለንጋ በላት»
ሲል አሁን በልሜ ነገረኝ አለና በአለ
ንጋ ወረደባት ። በዚህ ጊዜ «ሁላችንም
የታየን ቅዠት ነው» አለች ። እሱ ግን
«የለም አውራ ሕልም ነው» እያለ ወረ
ደባት ።

የሰው ሥጋ

ቡና ጥሩ ነበር ለሱስ የሚበጅ
ቁርሱ የሰው ሥጋ መሆኑ ከፋ እንጂ

ምነው አታስፈላ?

ጉጃም ውስጥ ፊታውራሪ አያሌው ደስታ
የተባሉ ሹም ሊቀጠብላት አበላን በቤታ
ቸው አካባቢ ያዩአቸዋል ። ጊዜው የምሳ
ሰዓት አካባቢ ነበርና ሊቀጠብላት ወደ
ቤታቸው እያመሩ ነበር ። ፊታውራሪ ሊቀ
ጠብብትን ይጠሩና ከግቢያቸው የአለውን
አትክልት ማስገብት ይጀምራሉ ። ሊቀ
ጠብብት በጉዳዩ አልተደሰቱም ። አስበ
ውት የነበረው እቤት ገብተው መጋበዝን
እንጅ የግቢ ገብኝነት አላማራቸውም ነበርና
«ፊታውራሪ አትክልቱም መልካም ነው»
የጊሸው ፣ የወይራውና የጽጌረዳው ፍል
አምርአልምነው ቡናስ አታስፈላ»ብለው
እርፍ ።

የሰለለ

ሊቀጠብላት አበሌ ሹም እያሉ እገረሰላ
ላና ቁጭን የበታች ሹማቸው ያየህ የተ
ወደ ገጽ 45 ዞሯል

ፈገግታ

በአሳዛኝ

ገጽታ

እንደ ጉርጉራዮላዊው ዘመን አቆጣጠር በ1912 አንድ እግሩ ተገኘ ። ከስድሳ ስምንት ዓመት በኋላ በ1980 (የዛሬ አራት ዓመት) ደግሞ ከጭንቅላቱ በቀር ሌላው የአካል ክፋይ ሲደረስበት ቻለ ። ከጥቂት ወራት በፊት ጭንቅላቱም በቁፋር ወጣ፤ ተገጣጠመ ። « አረ በለ ሙሉ አካል ፤ » ማለቱ ቀረ ። ሙሉ ሰው ሆነ ።

« ወጣቱ አላኩረፈም ። ፈገግታ ይታይበታል ። ጀርድ ተቆርጦ አፍንጫው ተደፍጦ የራስ ቅሉ ተፈነክቶ ገጽታው በልዩ አሳዛኝ ቢመስልም የሰቆታ እንባ አያፈስም ፤ አያለቅስም ። ይበልጡንም ሐሲቱን በፈገግታ አብሥሯል » አለ አንድ የስዊዝ ጋዜጣ ከመራት ተፈልፍሎ በቁፋር ስለወጣው ጭንቅላት በጸ ፈበት ሰዓት ።

በግሪክ ደሴት በሳምስ አፀደ ወይን ተቀብሮ ትውልድ ያሸበተው ዘመን ያገረጀፈው ጭንቅላት በቅርሳ ቅርስ ምርምር ለተጠበቡ ሊቃውንትና በድርሳን ፈታሽነት ለታወቁ ታሪከኞች ማለፊያ የጥናት ጊዜ ሊሆንላቸው እንደሚችል አላጠራጠረም ።

በቅድመ ክርስቶስ በአምስት መቶ ሰማንያኛው ዓመት የተፈለፈለ መሆኑ በቅርሳ ቅርስ ተመራማ ሬዎች የተመሰከረለት ያው የእብን በረድ ሐውልት በሳምስ ደሴት « ቅዱስ ጉዳና » በተሰኘው የአፀደ ወይን ዳርቻ ተቀብሮ የተገኘ ነው ።

ከስድሳ ስምንት ዓመት በፊት ጉራጁ ከወጣ በኋላና የዛሬ አራት ዓመት ደግሞ ከፋዩ ከተገኘ ወዲህ ፀደቁቲቱ ከፍተኛ የቁፋር ዘመቻ ያካሄደ አንድ የፈደራዊት ጀርመን የቅርሳ ቅርስ ምርምር ማዕከል ጭን ቅላቱ የተቀበረበትን ቦታ በመፈለግ ብርቱ ፕረት ያደረገ መሆኑ ተጠቅሷል ።

ጀርመናዊው የቅርሳ ቅርስ ምርምር ማዕከል ርዕሰ ተቋም ሄልሙት ከይሪላይዝ እንዳስረዱት ይህ በሳምስ ደሴት ተቆፍሮ የወጣው ጭንቅላትና ከዚያ ቀደም ሲልም የተገኙት ጉርድራጆች «አሉ ፤» ከተባ ሉት ሸበቱ የታሪክ ቅሪቶች የመጀመሪያውን ደረጃ ሊይዝ እንደሚችል አረጋግጠዋል ።

እንዳንድ ድርሳን ፈታሾች እንደሚሉት ሐውልቱ የታነፀው ዜዎስ ሚስቱን ያፈቅራት ስለነበረ ይሳ ሳላትም ይሰጋላትም ስለነበረና በሰው ዘበኝነት ለማስጠበቅ ስላልፈቀደ እንደ ጌምነቱ የሐውልት ዋርድያ አቋጥላታል ። ሌሎች ተመራማሪዎች ደግሞ ይህን አባባል ከሐውልቱ አሠራርና አቋቋም ጋር አገናዝበው እያንታ ሊቸሩት አይችሉም ።

ወጣም ወረደ ሐውልቱ በቅድመ ክርስቶስ በ580ኛው ዓመት ላይ ሊታነፅ መብቃቱን በአንድነት ከመመስከር ወደ ኋላ ያፈገፈጉ ሊቃውንት አልተገኙም ። በቅርሱ ዓይነተኝነትም የተጠራጠሩ የሉም ።
(ዝማሙ)

የአራዳው ፍርድ ቤት

ክ ተ ር ቡ

«ወይ አዲስ አበባ ወይ አራዳ ሆይ! አገርም እንደሰው ይፍጽቃል ወይን» እየተባለ ሲነገርለት የነበረው አራዳ ብዙ ትዝታ አለው። «የውቤው በረሃ የውቤው በረሃ እኔን ምንብገበኝ እኔን ይጥማኝ ውኃ = ጾታው ከዚህ አካባቢ ነው። ዕውቅ ካስ ተጫዋቾችን ሲያፈራ የኖረው የጊዮርጊስ ቡድን የአራዳ ፍራ ነው። በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ የመጀመሪያው ናይት ከላብ እንኳ የነበረው በዚህ አካባቢ እንደሆነ ላዲስላብ ፋራጉ «አቢሲንያ ኦን ዚኢቭ» በተባለው መጽሐፍ ከ48 ዓመት በፊት ጽፎታል።

ጥንኛውም ነገር እንደ ነበረ እንደ ማይቀር የዲያሌክቲክስ ሕግ ነውና አራዳ ዛሬ የትናንትናው ዓይነት ሕይወት የላትም። ካለፉት ሃያ ዓመታት ወዲህ ሞት ሞት፤ ደመቅ ደመቅ የሚሉት ሌሎች አዳዲስ መንደሮችና አካባቢዎች ናቸው። አራዳ እንዳስቀመጥዋት የምትገኝ ሁኔታ መንደር ናት። ስለዚህ አዳዲስ ሰማይ ዳስስ ሕንፃዎች እርጅናዋንና የትናንትናዬቱ መሆንዋን የሚያገሉ ይመስላል።

አራዳ ... በተለይ አራዳ ጊዮርጊስ አንድ ልዩ ሸንጎ እየመሰለ ነው። አራዳ ጊዮርጊስ ገቢ የማይታይ ሰው የለም። ከሚሰቱ ጋር— ከባልዋ ጋር— የተፈጠረውን ቅሪጅ ለመፍታት ያቃቃቸው ሁሉ— ከአሥር ሰዓት በኋላ ወይም እሑድና ቅዳሜ መገናኛ ሥፍራ ሆኖአል። ራሱን የቻለ ሸንጎ ነው። በዛፍ ጥላ ሥር ከበተከሰያኑ ጥገ እሰጥ

አገባው የደራ ነው። ቃላት (ጭቅጭቅ) ኃይል አግኝተው ወደ ዱላ ሲለወጡ ስራ የመንግሥት ያለህ ሲባል ቢሰማ አያስገርምም።

የጊዮርጊስ ችሎት በአጤ ምኒልክ ዘመነ መንግሥት የነበረውን የዛፍ ጥላ ሥር ችሎት ያስታውሰናል። ልዩነቱ የአሁኑ የጊዮርጊስ ችሎት የባልና ሚስት ፍቺ ችሎት በመሆኑ ላይ ነው። እዚህ ችሎት ቀርቦ የእርቅ መፍትሔ ያገኘ ቤተሰብ አናውቅም። ከተውንም እያፋቱ ድርጉ እየበሉ የሚተዳደሩ አዳዲስ የነገር አባቶች እየተፈጠሩ ነው። በቤተዘመድ ሽማግሌዎች ስም በመቀጫና በሌላ ሌላውም ዘዴ ወፍራም ገቢ—ከጊዮርጊስ ዓይነት ሸንጎ የሚሰበሰቡ ሰላላ ቀበሌዎች ትኩረት ሊያደርጉባቸው ይገባል። በባህል አንፃር እንኳ ጉዳዩ ትክክል አይደለም።

በማስረጃ መታመም

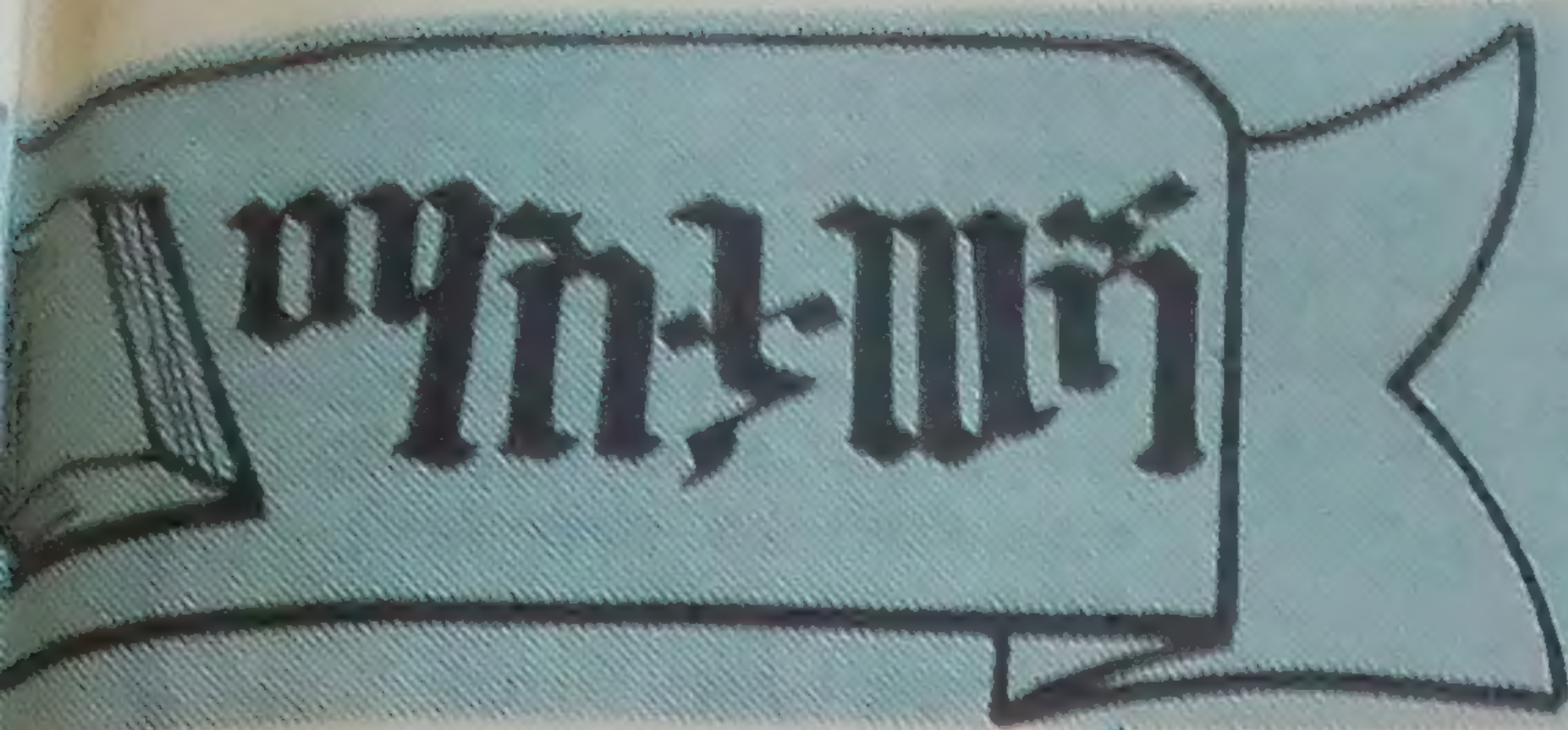
ከሐምሌ ወር ጀምሮ የገንዘብ ሚኒስቴር የበጀት ሰዎች «በቀን እንዳንድ ሺህ ተበዳሪ አስተናግደናል» ቢሉ በበኩሉ እስማማበታለሁ። ከአንዳንዱ መሥሪያ ቤት እንዲያውም ከግማሽ በላይ ሠራተኛ ሳይበደር የሚቀር አይመስልም። የሚኒስቴር መሥሪያ ቤቶች የአስተዳደር ኃላፊዎች ከየሐኪም ቤቱ የሚሰጥ የሕመም ማስረጃ አባሪ እያደረጉ «በኮሚቴ እንደታየው» ጓዱ በዓመት የሚከፈል የ... ወር ደመወዝ ሊከፈላቸው ስለሚገባ

... » የሚል ደብዳቤ ሲጽፉ ይውላሉ። ይህ ሁሉ ተበዳሪ በእርግጥ በሽተኛ ነው ወይ? በቀረበው የሐኪም ማስረጃ መሠረት በእርግጥ ይህ ሁሉ ሠራተኛ ሐኪም ቤት ገብቶ መተኛት፤ የሺህና የሁለት ሺህ ብር መድኃኒት መውሰድ የሚገባው ነው?

ሕክምና እጅግ ከፍተኛ ምግባረሰናይ ያለው ሙያ ነው። ሐቀኝነት፤ ምሥጢረኝነት፤ ከዚህ ሙያ ጋር በጣም የተሳሰሩ ናቸው። በመሆኑም ለዚህ ሙያ ባለቤቶች ሕዝብ ያለው አመለካከት ምንኛ ታላቅ እንደሆነ ግልጽ ነው። ሐኪም የሕይወት ተንከባካቢ፤ የጤንነት ሞገዚት ሆኖ ይታያል። ከማናቸውም ባለሙያ ይልቅ ታማኝነት፤ ሐቀኝነትና ዕውነተኛነት ይጠበቅበታል።

አንድ ሰው ታምሚአለሁ ሲል ሐኪሙ በበሽታው ዘር ላይ ለመድረስ ልዩ ልዩ ምርመራ እንዲፈጸም ያደርጋል እንጂ «አልታመምክም» ቢል ሕይወቱም ወይም ያልታመመውን «ታምሞአል» ብሎ እንደ ከረሜላ ከሱቅ የሚገዛው አስፕሮ እንኳ ለማያስፈልገው «ሁለት ወር ሆስፒታል ገብቶ መተኛት አለበት» ይባላል። ያንኑ ያህል ዕረፍት ይታዘዝለታል። በአማላጅ ነው፤ በወዳጅነት ነው፤ «አይደለም ወይም አይሆንም» ለማለት አይቻልም። በአማላጅ ይሁን በሌላ ዘዴ አፈጻጸሙ ትክክል አይመስልም። እንዲያውም የሚያስተዛዝብ ነው። ትንሽ ራስ ምታት ለማያውቀው «ከባድ የደም ብዛት በሽተኛ»፤ የሆድ ቁርጠት ለማያውቀው «የአንጀት በሽተኛ» ብሎ መጻፍ ከአንድ ሐኪም የሚጠበቅ አይደለም። ለመጻፉ ግን እየተጻፈ ነው። በሚኒስቴር መሥሪያ ቤት የአስተዳደር ክፍል ውስጥ ብትሠሩ

የኮሶ መድኃኒት እየቀመበ የሚገልጹ ልሳኒ
ወግ፣ ልዩ ልዩ በሽታ በመሸመት ላይ
ያለውን ለመጠበቅ በቂራ የሚታረዱ
ከብተት ጤንነት ከአሁኑ የበለጠ ከፍተኛ
ቁጥጥር የሚያስፈልገው ይመስለኛል።

የግጥም ነገር

ከድርሳኑ

«በጥበብ አዳራሽ በዕውቀት መኖሪያ
ቤት

ሁሉን የምታስገኝ ቅኔ ነች እመቤት»
በለውታል ዝነኛው ኢትዮጵያዊ የብዕር
አለቃ ከበደ ሚካኤል «የቅኔ ውበት»
በተሰኘው ጥራዛቸው ስምጥን ይሁኑና፤
ወርቅ አንተርሶ፣ ሰም አልብሶ፣ ስንኝ
መቋጠር ቀላል አይደለም። «ባለቅኔ»
የሚባለውም እንዲያው ከሚጻ ተነስቶ
ተራ ግጥም የገጠመ ሁሉ አይደለም።

ይህንን ነገር ያነሳሁት የቅኔና የግጥም
ልዩነት ሳይታወቅ በየጊዜው አንዳንድ
የሆኑ ቅንጅት ከዚህም ከዚያም ተጠረቃ
ቅም ቤት በመታ ቁጥር ስንኝ አሣሪ
ውን «ባለ ቅኔ» ሊያስኝ ዳር ዳር የማለቱ
ጉዳይ ከንከኖኝ ነው።

ለምሳሌ «አይገኝም እንጂ ቢገኝማ
እንዴታ ብርሌ ጨብጦ ከወዳጅ ጨዋታ»
የሚለውን ብንወስድ ስካርን የማምጋ
ገሱ ነገር ከፋ እንጂ ለግጥሙ ውበት አን
ድና ሁለት አይባልለትም። «ቅኔ» ተብሎ
ሊጠራ የሚችልበት ምክንያት ግን አይኖ
ርም። ምሥጢርነት አይታይበትምና፤

ይህንን ያልተረዱ አንዳንድ ሰዎች ታ
ዲያ «አካሌ ላኪልኝ አቦሬ» የሚለውን
ተራ ግጥም እንኳ በቅኔ ደረጃ መድበው
የድርሰት ቁንጮ ሊያደርጉ ሲዳዳቸው
እንመለከታለን። «ግጥም ከተባለ» በተ
ሰኘ ርዕስ በአንድ ጥቂት ሰንበትበት ባለ
ወቅት በአዲስ ዘመን «ከአስተዋልነው
ዓምድ ላይ ከእሸቱ ተፈራ የቀረበው ትች
ት ለጥቅስ የሚበቃ ነው።

እሸቱ ተፈራ ያተኮሩት በአሁኑ ጊዜ ግጥ
ም ነው ተብሎ እየተደረሰ በድምጸውያን
አንደበት ሲንቆረቆር በሚገኘው በስንኝ
ውርጂብኝ ላይ ሲሆን ሁለት ፍጹም የማ

ወደ ገጽ 45 ዞሯል

እንደ የምትታዘቡት ነገር አለ። ሐምሌ
በመጣ ቁጥር እያቃሰተ ዘሥራ የሚ
ቀረው ሠራተኛ ብዛት ነው። ሐምሌ
በመጣ ቁጥር በዓመት የሚከፈል የወር፤
የሁለት ወር፤ አለዚያም የሦስት ወር
(እንደ ደምዘብ ብዛት) የሚበደረው የዓመቱ
ደንበኛ ነው። እዳዲስ በሽታ እየፈጠሩ፤
ሐዚም ቤት እየለዋወጡ ለብድር እስካ
በቃ የተገኘው በሽታ ቢላከከባቸው የሚ
ጮዱ ናቸው። ይኸ በዓመት አንድ ጊዜ
ሲሆን በየወሩ ደግሞ አንድ ጊዜ እናት፣
ሌላ ጊዜ አጎት፣ — አባት—አክስት—
አያት፤ ወዘተ «ሞተብኝ» ብለው (ገድለው)
የሚበደሩ ይሆናል። የሐዚም ማሰረጃ
ለመቀበል የሚያዳግትበት ሁኔታ በእርግጥ
አለ። አብዛኛው ሠራተኛ ደግሞ የሚበ
ደረው ለማይረባና ፋይዳ ለሌለው ጉዳይ
መሆኑም ይታወቃል።

ሥጋ ፈጅ

ፈረንጆች ሲተርቱ «ሰዎች መቃብራ
ቸውን በጥርሳቸው ይቆፍራሉ።» ይላሉ።
— «ሰዎች ለምግባቸው ባለመጠንቀቅ—
ያገኙትንና ደስ ያላቸውን በመብላት
ሞታቸውን ያፈጥናሉ።» ለማለት የሚ
ቀርብ ተምሳሌት ነው።

በአገራችን የአመጋገብ ባህል የተነሣ
አርባ ዓይነት በሽታ የሚሰፍርበት አለ።
ቡና በቅቤ፤ ክትፎ በቅቤ፤ ጉመን በቅቤ
እንደገና ቅቤ በቅቤ ይበላል። «ይህ ዓይ
ነቱ አበላል ትክክል አይደለም» ለማለት
ኒዩትሪሺኒስት መሆን አያስፈልግም።

«ሰው የሚሞተው እንደ ሱስ በያዘው
ነገር ነው። የመጠጥ ሱስኛ በመጠጥ፤

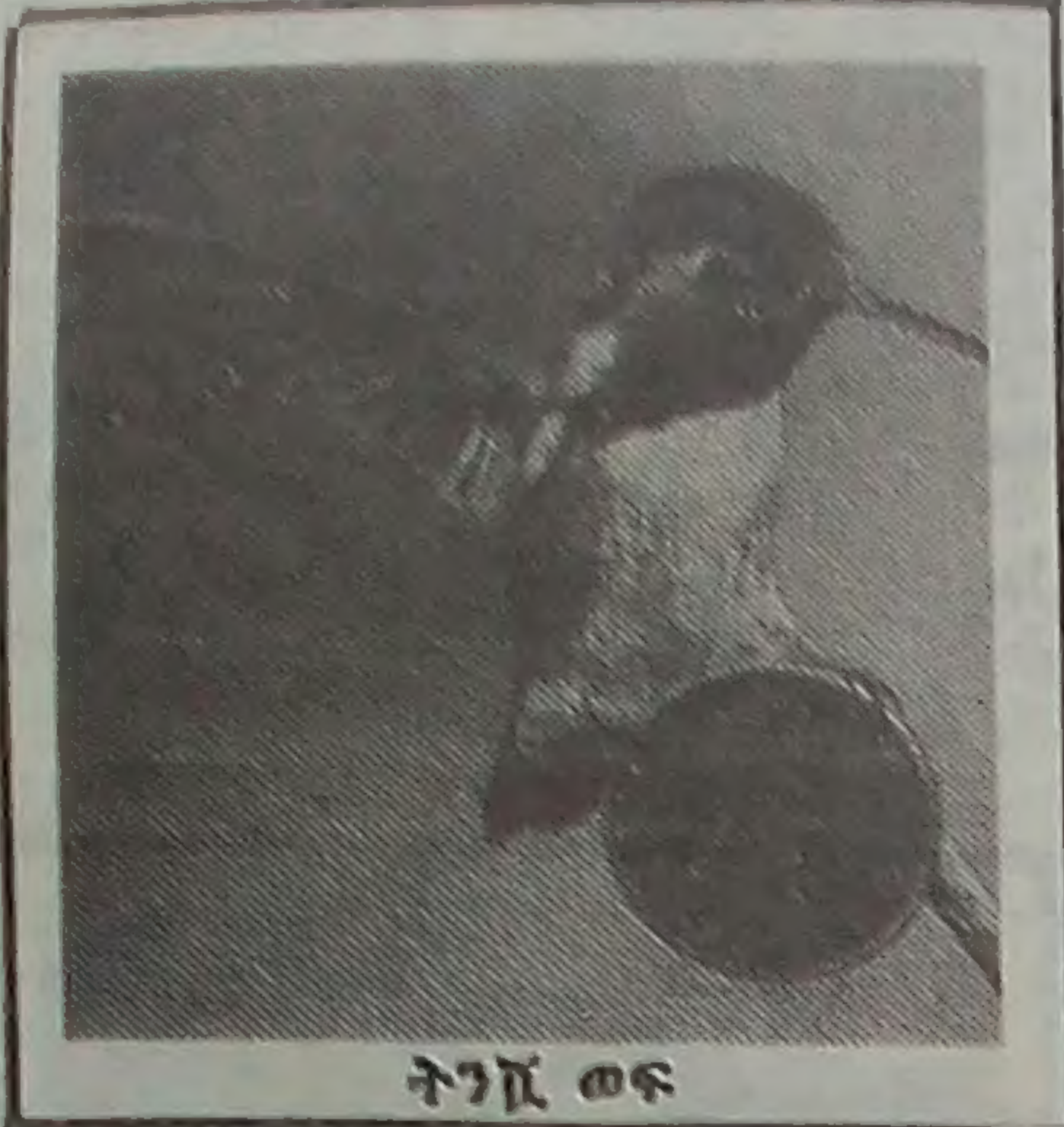
የሥጋ ሱስኛ በሥጋ (ብርጥሞን ያስታው
ሱአል)፤ የሲጋይት ሱስኛ በሲጋይት፤ ሌላው
ቀርቶ የውኃ ሞት ሱስኛ በውኃ ሞት
ይሞታል» ይባላል። ብዙ በመጠጣት
ጉበቲቱ የተጉዳችበት፤ ላንባይቱ ወልቃ
ልትጠፋ የምትመስልበት ሰው እንኳ
ሐዚም ዘንድ ሲሄድ የሚነገረው ምክር
«እስካሁን ብዙ ጠጥሃልና ከእንግዲህ
ወዲያ ይብቃህ» የሚል ዓይነት ይመስ
ላል። ብዙ በመጠጣት ብዙ የታመመ
ሰው መፍትሔው ቅርብ ነው። ችግሩ
የተበላሸውን የአካል ክፍል ለማዳን
ከመቻሉ ላይ ነው።

የምግብና የበሽታ ነገር ከተነሣ ጥሬ
ሥጋ ሊነሣ ይገባል። በሕዝብ መገናኛ
መሣሪያዎች ላይ ኢንተርቪው የሚደረጉ
አንዳንድ አረጋውያን ስለሚመገቡት
ምግብ ሲጠየቁ— «ጥሬ ሥጋ እወዳለሁ።
እስከ ዛሬም እበላለሁ» የሚል መልስ
መስጠታቸው የተለመደ ነው። ይህን
ዓይነቱ አነጋገር ለጥሬ ሥጋ መብል ራሱን
የቻለ ማስታወቂያ ነው። «ጥሬ ሥጋ
የሚበሉ ሰዎች ጤናማዎች፤ ብዙ ለመ
ኖር የሚችሉ ናቸው» የሚል ይመስላል።
ዳሩ ግን ጥሬ ሥጋ የሪህ፤ የጉበት፤ የቁር
ጥማት፤ . . . የሺህ በሽታ ምክንያትና መን
ሥኤ መሆኑ ዕውነት ነው።

እንደ አዲስ አበባ ባሉ ከተሞች ውስጥ
በሚገኙ ሉካንዳ ቤቶች፤ በየመንደሩ
በሚቋቋሙ ሆቴል ቤቶች በብዛት
በላተኛ ያፈራው ጥሬ ሥጋ ነው።
ክትፎ ብቻ የሚሸጥባቸው (በአብዛኛው
ጥሬ) ሆቴል ቤቶች መድራት ሌላው
ማሰረጃ ነው። ለማንም ምግቡን ለመ
ምረጥ ባይቻለንም ለሥጋ ፈጅ ትውልድ
ግን ትምህርትና ምክር የሚያስፈልገው
ይመስላል። እስከዚያው ድረስ ግን

የአለማችን ትንሿ ወፍ

ትንሿ ወፍ

ይህች ወፍ የምትገኘው በኬባ ሲሆን ቦታው አዛውንት በብዛት የሚገኙበትና ረገፍጋማ በሆነ የባህር ዳርቻ እካባቢ በሚገኝ ጥቅጥቅ ደን ውስጥ ነው።

የትንሹ ትንሽ የሆነችው ይህች ወፍ በምትበርበት ወቅት ንቦች የሚፈጥሩትን ዓይነት ድምጽ ስለምትፈጥር “BEEHUMMING BIRD” የሚል መጠሪያ ስም ተሰጥቷል። ኩባውያን በበኩላቸው “MELLISUGA HELENAE” በሚል አገርኛ ስያሜ ይጠሩታል።

በምትበርበት ጊዜ ከንፎቿን 80 ጊዜ በሰከንድ ስለምታርገባቸው ማንም ሰው ቢሆን እርቃነት ዓይነት ከንፎቿን ለመከታተል ካለመቻሉም በላይ በአንድ ነገር ላይ አርፋ ካልሆነ በስተቀር በአየር ላይ እያለች ሌላ ነፍሳት እንጂ ወፍ መሆኗን ለማወቅ ያዳግታል።

የዚህች ወፍ ከብደት 2 ግራም ሲሆን ይህም ከአንድ የአሥር ሳንቲም ከብደት ያነሰ ነው። ከአፍ እስከ ጭራዋ ያለው ርዝመቷ ደግሞ 2 ኢንች (5 ሣንቲ ሜትር) ይሆናል። የምትመገበው ትናንሽ ሽረራቶችን፣ ዝንቦችንና ሌሎች ነፍሳትን ሲሆን አልፎ አልፎ አንዳንድ ጣፋጭነት ያላቸውን አበቦች ትመገባላች።

በአንድ ወቅት በኩባ ውስጥ በብዛት የነበረው የዚህች የዓለማችን ትንሿ ወፍ ዝርያዋ በአሁኑ ሰዓት ቁጥሩ በከፍተኛ ፍጥነት እየቀነሰ የመምጣቱ ጉዳይ ብዙዎቹን በተለይም በአእዋፍ ዝርያ ጥበቃና ከት ትል የተሰማሩትን የመስኩ ጠበብ ቶች አሳስቧል።

የኩባ አእዋፍ ጥበቃ መሥሪያ ቤትም በበኩሉ የተቻለውን ሁሉ ቢያደርግም የዚህችን ብርቅዬና የብቸኛዋን ትንሿን ወፍ ዝርያ ቁጥር እየመነመነ መምጣትን ሊገታው አልቻለም።

ዘገንበነቷ የበራሪዎች ሁሉ ዕንቁ በመባል ጌነስ (GUINNESS BOOK OF RECORDS) ላይ የተመዘገበችው ይህች ወፍ ወደፊት ከምድራችን ገጽ ጠፍታ ታሪክ የምትሆንበት ቀሪው የእድሜ ጊዜዋ ምን ያህል ነው? የሚለው ግን መልስ ያላገኘው ጥያቄ ነው። . . .

ምንጭ፡ “THE NATIONAL GEOGRAPHIC SOCIETY”

ትርጉም፡ ሽኪራው ገሠሠ ከቦሌ

በጉንፋን መዝናናት

“መዝናናት ይፈልጋሉ? ገንዘብ እየከፈሉ ሳይሆን እየተከፈለዎ ጊዜዎትን በብሪታንያ ጉንፋን ምርምር ድርጅት (C.C.U) ቢያሳልፉ”

እንዲህ የሚለው በመላው እንግሊዝ የተለመደ ማስታወቂያ ባድሚንተን፣ ጠሪጴዛ ቱንስ የመሳሰሉ የቤት ውስጥና ከቤት ውጪ የተሟሉ መዝናኛዎች ያቀፈው በ10 ቀን የመዝናኛ ጊዜ ውስጥ በየቀኑ የ2.75 ዶላር የሚከፍለው የእንግሊዙ ጉንፋን ምርምር ድርጅት ማስታወቂያ ነው።

ይህ አስራ ስምንት ታላላቅ ሕንጻዎች ያለው በሳሊስበሪ የእርሻ ቦታ የሚገኘው ድርጅት ማንኛውንም ሰው የሚቀበልና ለ10 ቀናት የሚያስተናግድ ሲሆን ምግቡም እጅ የሚያስቆረጥም ነው። ነገር ግን አንዳንድ እንግዶችን ያስቸገረ ሁኔታ ይታይበታል። ይኸውም ከባለ ትዳሮች በስተቀር ለሌሎች ሰዎች ከ30 ሜትር በታች ተቀራርቦ መነጋገር በጥብቅ የተከለከለ ነው። 10 ቀናት ድርጅቱ ውስጥ እየተዘናኑ ለመቆየት ሲመዘገቡ አስቸጋሪውን ጉንፋንና ውጤቱን ለማስተናገድ መዘጋጀት ግዴታ ነው።

ድርጅቱ ከተቋቋመ አራት አስርተ ዓመታት ሲሆነው 18,000 ከ 18 እስከ 50 ዕድሜ ክልል ውስጥ የሚገኙ ሰዎች እየተዘናኑ ለምርምሩ አስተዋጽኦ አድርገውበታል። የክረምት መዝናኛ ወቅት ለድርጅቱ ከፍተኛ የሥራ ጊዜው መሆኑም ይነገራል። ስለ ድርጅቱ አስተያየት

ታችውን ተጠይቀው ከነበሩት መሃል የሚገባ ጊዜያቸውን ለማሳለፍ የሂዱ የሚከተለውን አስተያየት ሠጥተዋል።

ከባለቤቷ ቻርለስ ጋር በመዝናኛ ድርጅቱ የሚገባ ጊዜዋን ያሳለፈችው ሄዘር ኮርቱናይ “በጣም ተስማምቶታል” ስትል ባለቤቷ ቻርለስ በበኩሉ “ስንጋባ ለሚገባ ማሳለፊያችን ምንም ገንዘብ አልነበረንም ስለሆነም ወደዚህ ልንመጣ ቻልን። ምንም እንኳን ጉንፋን ቢያዳክመንም ለኔ አንደ ኬክ ጣፋጭ ነበር ብሏል።

መቼም ጉንፋን ጉንፋን ነው። በመሆኑም ድርጅቱ አርባ አንድ ዓመት በምርምሩ ቢገፋም ተመራማሪዎቹ ፊውሱን ሊያገኙት አልቻሉም። እንዲያውም “አንዱ ተመራማሪ “ለአሁኑ የማዝጋቸው ነገር ቢኖር በመቅ ውሃ እንዲታጠቡ፣ የስቃይ ማስታገሻ ኪኒኖችን እንዲወስዱና እረፍት እንዲያደርጉ መምከር ብቻ ነው” ሲሉ ተናግረዋል። ታዲያ እናንተስ ስለ አዲስ አበባው የጉዳና ጉንፋን ሽመታ ምን አስተያየት አላችሁ?

ሳምሶን ተስፋዬ
መ.ሣ.ቁ. 80236
አ.አ

ምክር ለበላተኞች

- * ሥጋ ሲገዛ
  - ንፁሕና ጠንካራ፤
  - መጥፎ ሽታ የሌለው
  - እርጥበት ያልበዛበት መሆን
  - እንዳለበት ያውቃሉ?
- * የተበላሽ ጥሬ ስጋ፤
  - ጣዕሙ ጉምዛዛ እንደሚሆን፤
  - ሲዳስሉት
  - እንደሚያሙለጩልጭ፤
  - ቀይ ስጋ እንደሚለሰልስና
  - እንደሚጠቁር፤
  - ጭማው ደግሞ እንደሚላለና ቢጫ መልክ እንደሚኖረው ያውቃሉ?
- * የአሣ ስጋ ጥንቃቄ ካልተደረገለት በቀላሉ የሚበላሽ እንደሆነ
  - በሚገዛበት ጊዜ ጥንቃቄ